

HRVATSKI PLANINAR

GLASILO HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA

GOD. XXXI.

SVIBANJ 1935.

BROJ 5.

DUŠAN S. KRIVOKAPIĆ:

BEOGRAD

PLANINA I ČOVJEK

Poznato je općenito, da planina ima mnogostruki utjecaj pa dosljedno tome i mnogostruki značaj za čovjeka. Prije svega i više od svega ističe se fiziološko djelovanje planine na vitalne osjećaje jedinke, t. j. na opće stanje našega organizma ili, drugim riječima, na naše cijelokupno zdravlje. U ta složena pitanja znalački nas uvodi dama dr. Smiljana M i k a č i č, liječnik po zvanju, planinar po naklonosti. Čitaoce podsjećam na njen spis »Planina i zdravlje«¹.

Ne manje od gornjeg važno je i djelovanje planine na duhovno formiranje jedinke, dakle na izgradnju ličnosti. Već pri prvom dođiru sa brdima mora čovjek da osjeti primjetan preobražaj. Čim se uzdigao na planinu, on nagonski osjeća da je bliže prišao — Bogu. Pogled na vedre i svijetle oblasti, gdje nema sjenke na licu naličja, trza u čovjeku sva njegova uzvišena svojstva. Azurna vedrina nasrće na dušu i mobiliše sve naše zakopane misli. Otvaraju se ustave čitavim bujicama psihičkog proživljavanja. Krivulja života pokazuje nagle skokove. Sputani i učmanuti život naslućuje slobodu. A on je nje zaista tako željan!

Taj utjecaj planine, posmatran u svjetlosti njegovih blagotvornih posljedica, mogao bi se bez zamjerke označiti kao pedagoško-etički utjecaj. Uostalom, koliko je meni poznato, planinarski se pokret svugdje kod nas — izuzev u Srbiji i Vojvodini — zasniva isključivo na pedagoško-etičkoj osnovi. Opaža se da je utjecaj u pitanju kao problem veoma složen i u prvi mah neshvatljiv kao i sama čudesna Priroda. Nisu li zar veličanstveni slojevi krede (vapnenca) većinom postali od puževa i školjki? Tako se dakle od sitnica došlo do složenosti, do savršenstva. A da li je savršenstvo sitnica? Djelovanje toga savršenstva, upravo planine i svih lijepih krajeva, potiče također iz sitnica. Pojedinačno nabrajanje tih sitnica nije moguće, jer obilje planinskih darova i radosti zaista je raskošno. Do

¹ Izdanje HPD-a, podružnice »Mosor« u Splitu, Zagreb, 1929.

nas stoji, da se njima posve približimo, da ih prikupimo i marljivo iskušamo. Kad ih tako pažljivo nanižemo na konac života i preradimo u sreću, onda bismo tek smjeli da govorimo o pravoj njihovoj snazi.

Dala bi se o tome jamačno napisati debela knjiga. Temeljno poznavanje toga pitanja nije međutim uslovljeno desetinama godina. Dovoljne su za to svega nekolike ali zrele godine, godine trezvenog i budnog gledanja, godine, koje u životu jedinke ispisuju sudbonosan prelom. Moć Prirode, čini mi se, najprije će i najbolje da shvate oni koji su dolazili do ivice života, sa nje upirali pogled u Vaseljenu i pitali se: »Ima li Boga?« Bezbržni i neupućeni čitalac mogao bi pomisliti da je ovdje riječ o materijalnoj strani života. Nije. Ne radi se o kljukanju i tovljenju. Čak i bez vode može čovjek da živi 40 dana. Ovdje se misli na duhovnu satisfakciju, na zadovoljenje, koje čovjek treba da izvojuje poslije tolikog duševnog bičevanja ...

I.

Veoma živo i snažno djeluje prvi susret i drugovanje sa slovodnim gorštakom. Pri prvom pogledu izgleda nam taj gorštak nekako »odvratan«. Odijelo mu je mahom u ritama (krpama). Od kape do obojka miriše po đubretu i drvenom ugljenu. Ruke su mu čiste... Kipti pod tim dronjcima jedan snažan život, jedna blagorodna i neoskvrnjena duša, duša koja od kolijevke do groba »smrdi« na poštjenje i čestitost. Ma koliko da je putnik ohol i ponosan na svoju nazovi kulturu, uviđa on ipak da mu gorštakovo društvo postaje tako neophodno. Čitav čas, pa i cijeli dan pratit će gorštak putnika doklegod ga ne provede preko pogibeljne strmine ili mimo kakvu sunovratnu provaliju. Ne traži on za to nikakve dnevnice. Nagrada mu je to što se putnik nije spotakao i survao... Na tome putu značajno je, gorštak će u putnika uklesati po neku svoju duševnu crtu, prvenstveno takvu, kakvu teško daje i jedna škola.

Između mnogih uspomena, što su mi ostale u pamćenju, kada sam se šetao po brdima, i sad se sjećam jedne koja me neobično dira, kad je god podgrijem.

Izvjesnog jutra povukla me je želja na jedan od visova, koje još nisam bio pohodio. Snijeg je kopnio. Šafran se radovao cvijetnosnom proljeću. Zategnuta jedra nekolikih oblaka bacala su široke sjenke po šarenom planinskom prisoju. Uza se sam ponio samo neophodan alat: karte, dogled, pisaljku. Stasiti Latif, čobanin po zvanju, Čovjek po naklonosti, trebao je da nosi moju torbu. Na određeno mjesto stići će on u zakazani čas. Poznaje Latif vještinu snalaženja po nebeskim tijelima.

Oblaci se privlače i odbijaju. Krupne i ledene kišne kaplje probijaju laganu odjeću. Uzvitlani se oblaci bijesno sudaraju. Opučilo se nebo. Izlomljene plamene pruge cijepaju zrak. Sijeva, grmi... Nakostriješila se i drhti planinska koruba. Odjekuju gudure, kao da i one puštaju svoje gromove. Gusta olovna magla zarobila je planinu. Mijenjam smjer. Držim se jedne staze, što se pretvorila u viloviti potok.

Prva misao: Latif i — ogrtač!... Deset je sati. Iz blizine, kroz neprozirnu maglu, kao kroz mutan san, dopiru sjetni šumovi: »Morati, čiki, ne bunari!«² Pjeva Latif. Uspravljen i nepomičan, stoji on na čuki. Kao kip! Čeka Latif da otkupi riječ. Oluju je izdržao u platnenoj košulji, a »mintan«³ je bio prebacio preko moje torbe!...

Uvio je taj gorštak da odmjeri posljedice zadate riječi, umio je da »misli na kraj«. Da, znao je on, da od njegovog ličnog djelanja zavisi svakako jedan život. S druge strane, slatio je da će otkupom riječi, koju otkupljuje čak i onda kad je njegov život u očiglednoj opasnosti, najsnažnije dokazati čvrstinu svojih moralnih principa, a time i absolutnu vrijednost svoje ličnosti.

Osjećanje moralne odgovornosti zacijelo je razvijeno u tome slobodnome brdaninu. Prisustvo toga osjećanja, koje se inače pripisuje višem stupnju razvitka svijesti, u planinarstvu je od presudnog značaja: »Ostaviti na cjedilu čovjeka u gorama može imati posljedice kao umorstvo« — podsjeća Trenker (po dr. Šlesingeru). Ali, izvjesno, opomena iskusnog Trenkera ne važi samo za planinu nego još i više za svakodnevni život, gdje kližave stramputice i ponori nisu rijetke pojave...

II.

Sveopće jedinstvo Uzvišenog i Lijepog manifestuje se samo u Prirodi. Vječni Tvorac je u prividnu jednolikost toga jedinstva utisnuo pečat veličanstvene raznolikosti. Po tome zakonu »priroda kaže svaku tajnu jedared« (Emerson). Prizori su, dakle, kojima nas planina iznenađuje i zasjenjuje, po bogatstvu nepresušivi i tako raznovrsni. Prirodno je da njihova svojstva, blagodareći zubu vremena, nikako ne tupe. Ljepota Prirode djeluje u svako doba kao čarolijski napitak. To je carstvo koje ne zna ni za sumrak, a nekmoli za prolaznost. Na jednoj strani venu vrhovi, na drugoj cvjetaju doline. Pogled na tu ispolinsku pozornicu vječnog stvaranja i vječnog mrvljenja budi u nama estetska osjećanja.

Jedan primjer.

² »Oj ti, curo, na bunaru.«

³ Gunj sa kratkim rukavima.

Zapao sam u skrivene gudure. Sunce grije, ali ja ga ne osjećam: u sjenci sam. Vihorasti oblaci nabiraju se iznad svjetlih vrhova. U slobodnom prostoru ponosito kruži jedan orao. Posred golog stijenja, u mome domašaju, izdvaja se zeleni busen s bokorima divnih encijana. Da se dođe do cvijeća, valjalo je, naravno učiniti jedan pokret. Međutim, što često biva u planini, opući se komad trošne stijene, na kojoj stajah. Odvaljeni komad pokrenuo je mirijade komada kamenja. Kriknula je kamena stihija! Strahovita huka rasparala je duboku i zanosnu tišinu: osiplju se i klize točila!... Iz bliskih je litica iskočio čopor divokoza. I one su, prirodno, pokrenule još nekoliko točila. Iz kamene pustoši, koja nam nameće svoje neumitne zakone, izvire carstvo uzbudljivih zvukova, koje je složila Božanstvena Priroda, da bi kroz njih, eto, oživjela svoje veličanstveno lice i uzbudljivo naliče u isti mah!

Toga časa planina je bila uzburkana, mahnita, neobuzdana u svojoj ispolinskoj igri. Sve je tada u njoj oživjelo: i stijene, i flora, i fauna. Svjedoku se tih zbivanja činilo da odjednom prisustvuje potapanju i izdizanju jedne čestice svijeta. — Poslije bure nastala je depresija. Tišina je učas zavladala. Eno divokoza na sasvim drugom kraju brda. Mirno i graciozno okreću glave, kao da su prošetale kroz kakav botanički vrt. Skidajući pogled sa tog divnog prizora, čovjek se pribira istog trenutka. Bura ga je žestoko ustalasala, tišina ga je smirila. Smjenjujući tako jedna drugu, one su ga raskravile, umekšale i pritom su u njemu ubile mnoštvo klica duševnog taloga, koji je valjda još od rođenja sjenio njegovu dušu.

Naredni primjer, dalje, prikazuje nam planinu u svoj njenoj ljetopoti i spokojnoj mirnoći.

Dan je na izdisaju. Nebo je natušeno. Prijete mrgodni oblaci da se svakog časa prospu. A sunce se kroz njih vragoljasto smješka i po jednom dijelu planine razliva životodavnu svjetlost. Oživio je svaki pa i najmanji rogalj brda. Sunčeve prelive na zemlji nije tada moguće određivati, bar ne golim okom. Svjetlost je nekako »meka«, nježna, mistična, skoro kao svjetlost punog mjeseca, ali samo nakon toga što bi ovaj dobio kakav pojačani sjaj, a zadržao svoju srebroliku boju. To ne traje dugo. Opet se izmijenila svjetlost, čini se oku. Približila se diskretnom sjaju platine, a uz to je i kao protkana nekim zelenkastim ili gotovo blijedo-zelenim zracima. — Bitisalo je sunce. Upile su stijene onu čudesnu svjetlost. Raskošno se blista svekolika planina. Rekao bi čovjek da je kao obrasla mladom šumskom mahovinom i obasjana bengalskom vatrom. Presijeva se i treperi sve što može da primi i da oda svjetlost. Na zapadu lepršaju pletenice razbarušenih oblaka. Čisti su i bijeli kao snijeg. Nebo je još jednak natrušeno. Purpurna svjetlost zaliva na istoku sivkasta

jata oblačaka. Neslućen prizor, međutim, opaža se sad na suprotnoj strani: planuli su oni bijeli oblaci. Zapad se zakrvavio. Izgled neba je tada više no veličanstven. Nebo nije skrletno, nije ni zlatno; ono je ljepše i od boje rastopljenog bakra i od boje zlata. Sve boje tada oživljuje nebo. Zaciјelo i u istinu. Priroda nema ništa ljepše da po-kaže!

Izuzetno takvi i slični prizori žestoko nasrću na naša estetska osjećanja. Djełovanje tih prizora upravo je katarzično, oplemenjavajuće u apsolutnom značenju izraza. Svaka scena te božanske igre ubrizgava u nas eliksir života: i pogoda na pravo mjesto. Rajska svjetlost obasjava ono, što je najskrivenije u nama: izvor Bogom darovane radosti, koji žubori trajnije i jače od svih neposrednih uživanja. Duša prolazi kroz čistilište. Blaženi osmijeh, spontani izraz nepomućene radosti lebdi na usnama. Tijelo je oslobođeno bola. Živci su lišeni svakog napora. Žudno se duša napaja nepomućenim zadovoljstvom, što potiče iz vrela o koje nisu vezane nikakve naše niske želje, ni egoistična stremljenja. Uživa duša iz čiste potrebe za uživanjem, dakle savršeno nesebično. A takvo zadovoljstvo je označeno »kao karakteristično obilježje estetskoga«. Najokorjeliji birokratski lješ — riječ je naravno o živim lješevima — morao bi pred takvim prizorima da pokaže znake života. Montenj priča o slonovima koji »uzdižu svoje surle, kao ruke, pa ih upiru prema izlasku sunca. Dugo i dugo stoje tako u ekstazi...« (po dr. N. Ivanovu).

(Nastavit će se)

VILIM IVANIŠ:

TRAVNIK

VLAŠIĆ PLANINA

Jedna od najlepših i najznamenitijih planina bosansko-hercegovačkog gorja svakako je Vlašić planina. Od davnine pasu ljeti na pitomim pašnjacima i livadama Vlašića hiljadama ovaca, koje daju mlijeko za proizvodnju poznatog i izvrsnog vlašićkog sira. Po njemu je Vlašić na daleko poznat.

Kolikogod Vlašić ljeti svojom pitomošću i prekrasnim vidicima na sve strane zadihvjuje, mnogo više on zimi zanosi planinara-skijaša u svom nepreglednom bijelom ruhu. Njegovi valoviti tereni, bez stijena, šuma i panjeva omogućuju skijašu uspon sa skijama na njegove najviše vrhove (Gromila 1919 m, Opaljenik 1943 m).

Svaki je uspon na vrhove planina naporan, ali sve te napore skijaš rado svladava, kada mu se trud nagradi osim prekrasnim vidicom na cijelo bosansko-hercegovačko gorje te jedan dio dalmatinskih planina još i divnim spustovima u lijepe dolove Vlašića, koji se

u raznim pravcima i sa kratkim prekidima protežu u duljinu do 20 kilometara.

Sve krasote koje Vlašić u svom zimskom plaštu pruža skijašu ne mogu se riječima opisati, dok skijaš sam sve to ne vidi te dok, začaran divnim terenima, raznim usklicima ne dade svom oduševljenju oduška, da tren iza toga odjuri u spustu, kakav samo vlašićki krasni dolovi mogu da pružaju.

Prednost skijanja na Vlašiću leži u tome, što je Vlašić visoka planina izrazito alpskih oblika, koja kraj punih alpskih čari nema terenskih i vremenskih opasnosti, kao što su lavine, ponori itd. Razlog je u tome, što se Vlašić na sve strane manje više blago spušta, dok jedino njegova južna strana obara svoje strme obronke prema

Foto: B. Felčar

Vlašić planina: pogled na Gromilu u Smiljevici

Travniku. Povoljna valovitost, nepošumljenost i površina tla, koje je ljeti obrasio kratkom i gustom travom, što pod nogama planinara daje utisak debelog ćilima, pruža zimi svojim bijelim pokrovom rutiniranom i starom skijašu kao i početniku naročiti užitak, prvome na strmijim obroncima, drugome u pitomim dolovima Gromile, Opaljenika te na idealnoj Smiljevici.

Do prošle zime Vlašić uopće nije nikо preko zime posjećivao. Travnik još nije imao ni planinara skijaša, a planinarstvo u pravom smislu počelo se je razvijati tek posljednjih godina. Dolaskom jedne grupe sarajevskih skijaša otkrivene su tek zimske krasote Vlašića.

Agilnim radom Društva planinara u B. i H., sekciјe u Travniku, nadograđena je i popravljena temeljito kuća ove sekciјe, koja je sagrađena 1931. god. na Vlašiću kod vrela Devečani, na visini od 1785 m. Ova je kuća ujedno i najviša planinarska kuća u Bosni i Hercegovini. Kuća se ubraja sada među najljepše bosansko-hercegovačke planinarske kuće, a snabdjevena je udobnim skupnim leža-

jima za cca 25 osoba, svim potrebnim suđem, rasvjetom te dobrim bukovim drvom za ogrijev. U blizini kuće nalaze se izvrsna Devečanska vrela. Ovako snabdjevena kuća pruža svakom planinaru udoban dulji boravak. Kraj sve udobnosti, koju ova kuća pruža, planinaru je naročiti užitak jedinstveni vidik iz same kuće, koji rijetko koja planinarska kuća može da pruži.

Da će Vlašić u budućnosti biti za skijaštvo od velikog značaja, pokazuje najbolje posjeta velikog broja sarajevskih i zagrebačkih planinara-skijaša, koji su do sada redovito provodili zimske dopuste u Sloveniji.

U tome su svi posjetioci saglasni, da je Vlašić planina skijaški raj.

ING. TIHORAJ JELUŠIĆ:

ZAGREB-MARIBOR

STOL (2236 m)

Zašto baš Stol? Htjeli smo alpsku turu po snijegu, na druge se veće vrhove tada nismo usudili ni pomicati — pala je odluka za Stol. Kada smo jednom došli k njemu, vraćali smo se ponovno. Zavolili smo ga. Najprivlačivija tura u proljeće bio je Stol. Pravili smo i druge, ali nas nisu toliko oduševile. Tek kada su došle proljetne skijaške ture, ostao je Stol po strani, ali i tada smo ga sa toplim pogledima uvijek pratili iz vlaka. Gledali smo, koliko je snijega na njemu, kako je navukao kapicu. Svaki puta posebice komentiramo za nas važna mjesta na njemu.

Dok je kod nas za Veliki Tjedan već sve zazelenilo, Gorenjska se tek budi iz zimskoga sna. Kroz još suhu travu dižu glavice prve glasnice proljeća; šumarice, visibabe. U grmlju se žute mace i dren, a pod njima eto crnice. Više gore cvatu još kukurjeci božičnjaci uz prve kupove snijega. Dalje je snijega sve više, dok naskoro ne stignemo u potpuno zimsku prirodu.

Prvi puta, kada smo došli, sezao je snijeg u neprekinutom i jednoličnom plaštu sve do 1400 m, tamo do smrekove šumice nad planinom Žirovnicom. Popodnevnim vlakom stigli smo u Žirovnicu te odmah nastavili dalje do Valvazorjeve koće. Sa strahom i sumnjom gledali smo na Stol: početnici smo. To nam je prva snježna tura, a mome drugu uopće prva u Alpama. Dan je divan, bez oblaka. Stol stoji pred nama sjajan, gladak u suncu. Dugo gledamo ispred kuće, još i onda, kada već postaje hladno. Sklanjamо se u kuhinju, ali svako malo vremena izlazimo opet da se nagledamo. Sjene se penju sve više i više. Konačno nestaje i zadnji odsjev sunca te sav masiv pređe u hladnu plavkastobijelu boju, dok ga mjesec ne obaspe srebrnim sjajem.

Sa danom krenemo u hladno, jasno jutro. Krećemo rano, da iskoristimo što više smrznuti snijeg za uspon. Do kraja smrekove šumice idemo putem. Tu konačno put nestaje pod snijegom. Dalje krećemo po sjećanju približno smjerom staze. Skrećemo preko žlijeba na onaj grebenčić, na kome je mala pastirska kućica. Grebenčića se držimo i dalje za cijelog uspona.

Snijeg je odličan: smrznut je toliko, da se jednim udarcem noge načini upravo dovoljno velika stepenica. Cijelo pobočje je glatka snježna površina. Sada već prvi sunčani traci jasno označuju pojedine žlijebove. Samo na grebenčićima viri tu i tamo pojedini kamen ili stijena.

Napredujemo brzo; sunce se diže te počima da mekša snijeg. Na jednom mjestu desila se mala nezgoda. Drugu, koji nije išao mojim stopama, skliznula se nogu na kamenu, što je bio pokriven samo tankim slojem snijega. Srećom nije nastupio neželjenu vožnju, već je ostao ležeći na snijegu, jer mu je druga nogu propala u snijeg uz kamen. Naskoro je bio opet na nogama.

Skrećemo u udolinu među Velikim i Malim Stolom. Strmina popušta. Lagano gazimo naprijed. Tu sada moj drug popušta. Prirodna posljedica prijašnje nezgode. Tamo ga je uhvatio strah, no ipak je naprezanjem svladao još preostalu strminu. Sada, kada mu pažnja nije više bila potrebna, nastupila je malaksalost. Danas ne bi takova stvar na takovom mjestu uopće djelovala. Lagano se postaje planinarom. Godine su tu potrebne da se čovjek navikne i odgoji. Do sedla među Velikim i Malim Stolom je još došao, dalje nije htio.

Nastavljam sam dalje do vrha. Na sjevernu stranu nagnute su strehe. Mjestimice vise dosta preko ruba. Debljina snijega uz rub iznosi 1 do 1 i pol m. Obazrivo gazim tri do četiri metra od ruba, da slučajno ne bi skliznuo zajedno sa strehom na sjevernu stranu. Naškoro eto me na vrhu.

Tišina, nema ni od kuda glasa. Puše lagani sjevernjak. S vremena na vrijeme projuri tanki tračak magle preko grebena. Nastao je na sjevernoj strani pod grebenom, a na južnoj se odmah rasplinuo. Inače je horizont čist i bez maglice. Nebo tamno plavo, kakovo je samo u planinama, kada su u snijegu. Što se može vidjeti, sve je pred mnom, od našeg Gorskog Kotara pa tamo do Visokih Tura. Takav razgled znači u istinu sreću. To je bilo prvi i zadnji puta da sam takav imao sa Stola. Pogled kruži naokolo, no ipak najduže ostaje na susjednim Julijskim vrhovima. Tako su divni vrhunci u snijegu, sjajni u suncu, plavosivi u sjeni. Stojim i gledam. Treba da uhvatim tu sliku svijetla za uvijek u svoju dušu. Nadam se da je to i uspjelo. Vrijeme prolazi, ali takove jake slike treba da ostaju

u nama te da nam sjaje nesmanjenim sjajem uvijek kada se sjetimo na časove proboravljene u planinama.

Vrijeme prolazi. Moram natrag, da drug suviše dugo ne čeka na mene. Ne smijem duže da ga ostavim sama. Pod sedlom u zvjetrini, na prisuncu zajednički počivamo i uživamo. Nakon pola sata krećemo natrag.

Snijeg se na suncu omekšao te sada duboko propadamo, i preko koljena. Spuštanje napreduje brzo i o podne, do pasa mokri, stižemo do Valvazorjeve koče. Tu se na suncu sušimo. Zadovoljni smo. Uspjelo je ono, što smo se samo usudili da se nadamo. Porasla nam je odmah i naša samosvijest. Da je bila preuranjena, pokazao je slijedeći uskršnji izlet.

Drugi puta dočeka nas tmurno vrijeme. Stol je pokriven potpuno. Teški plašt oblaka seže do 100 m nad Valvazorjevom kočom. Snijega je dosta, ima ga već i oko kuće. Nada, da će biti drugi dan bolje, nije se ispunila. Oblaci se drže na istoj visini.

Ipak krenemo. Do Žirovnice planine već dobro gazimo snijeg. Sumnjivo je toplo, a snijeg mokar. Od planine dalje gazimo po cijelome snijegu približno smjerom staze. Prelazimo žlijeb te stižemo u smrekovu šumicu. Odavde, nad šumicom, počinje tek pravo gaženje. Tu ulazimo i u maglu. Sretno stižemo do male pastirske kućice. Žlijeb smo pred njom prelazili sa strahom radi sumnjivoga snijega. Nestala nam je sigurnost, koju smo osjećali nakon prošlogodišnjeg uspjeha. Ipak idemo još dalje. Tražimo očima, ne pokaže li se kakav kamen nad nama. Opazivši ga u času razrjeđenja magle, idemo pravo do njega. Tako od kamenja do kamena. Snijeg je mjestimice raspucan. Samo treba da nam sada krene! Dolje uz smrekovu šumicu vidjeli smo već dosta svježi usov. Još prelazimo komad, a onda se ustavimo na skupu stijena, koje vire iz snijega. Malo razmišljamo te zaključujemo kapitulaciju. Neko vrijeme još počivamo a onda natrag našim gazom. Stigli smo do planine Žirovnice, a da nismo kroz cijelo vrijeme čuli nijednog usova. Možda kapitulacija nije ni bila na mjestu. Sa mjesta, odakle smo okrenuli u gustoj magli, izgledalo nam je stanje vrlo sumnjivo. I danas ne znam sigurno, kako bih prosudio tadanju situaciju, i ako mi izgleda da nije bilo neposredne opasnosti. Slojevi su međusobno bili dobro vezani, a snijeg nije bio toliko mokar, da bi mogla popustiti veza sa podlogom. Ipak smatram da je naš zaključak bio dobar, jer mnogo je bolje biti oprezan, nego se početnički i lakovisleno izlagati, a onda, ako do čega dođe, da nisi sposoban ni da se odupreš. Išli smo do granice, do koje smo sami sebe smatrali sposobnima. Ipak sve u svemu, bio je to naš potpuni poraz. U kući smo se osušili,

a popodne dolje na vlak. Vrha Stola ovog puta uopće nismo ni vidjeli.

Vratili smo se ponovo. Ovaj puta je snijega bilo vrlo malo. Sve do 1800 m sežu tamne pruge. Niže su zasneženi samo žljebovi. Vrijeme: značajna suha proljetna jugovina. Stol sa svojom kapicom.

Napredovali smo dobro stazom sve do nad pastirsку kućicu, koja nije više imala krova. Tek ovdje uđosmo u snijeg. Dobar je firn. Stizemo i u maglu. Ipak je toliko vidljivo da lako idemo. Stizemo tako i na vrh.

Magla je još uvijek oko nas. Na sjevernoj strani nastaje nešto neko komešanje. Izgleda da sjever pokušava da potisne jug. Magla se je na čas rastrgnula te imamo pogled na dolinu sjeverno pod Stolom i na njegovu stijenu. Za par časaka opet je sve zatvoreno sivom maglom. Da lakše i bolje promatramo tu igru, isjekli smo u strehi jedan komad. Tako smo mogli sigurno stajati uz sam rub i čekati. Igra nas je magle toliko zabavljala da smo ostali ovdje cijeli sat. Nadali smo se da će sjever ojačati i baciti svu maglu na južnu stranu. Ostalo je ipak samo na tome komešanju.

Za povratak upotrijebismo žlijeb od udoline među Velikim i Malim Stolom do planine Žirovnice. Firn nije suviše tvrd pa je to bila divna vožnja. Jedino u donjem dijelu, gdje je žlijeb sužen i najstrmiji, bio je okopnio te je trebalo nekoliko metara oprezno koracati. Na planini već smo u suncu, tako da se kod kuće sunčamo, dok nije došlo vrijeme da krenemo na vlak. Sunce grijije. Svjetlo plavim nebom plove kumulusi te bacaju duge sjene po dolini. Planinski vrhovi sakriveni su u maglenim kapicama. Pravi topli proljetni dan.

Još smo se jednom vratili Stolu. Sada imamo još trećega druga. Ja sam krenuo kasnije te sam istom na večer bio u Žirovnici. Kiša pada. Ostajem stoga na konaku u dolini. Pljušti još dugo u noć.

Ujutro ne pada te mi tako uspije da bez kiše stignem do Valavazorjeve koče. Drugovi su krenuli već sat preda mnom. Ostavim stvari i krenem za njima. Počima da pada snijeg. Oblaci vise sve do kuće — u njima sam odmah nad planinom. Ima svježega snijega, a i stari je dosta mekan. Srećom imam trag pa brzo napredujem. Magla je gusta, snijeg prši iz nje. Nad smrekovom šumicom začujem najednom glasove. Odazovem se. Čuli su moje korake pa me zovu. Pređem preko žlijeba i najednom se kod pastirske kućice pojave dvije tamne sjene. To su drugovi. Sastali smo se dakle ipak. Oni tu počivaju i već su zaključili kapitulaciju. Naš treći drug je početnik. Samo ne kapitulaciju — naprijed! Istina, usova ima danas, već sam jednoga video u kretanju. Kreće samo 20 cm debeli sloj novoga snijega. Staroga snijega ima dovoljno, da se u slučaju potrebe može

usidriti i nogama i cepinom te uzdržati usov: dok nije stisnut u uski žlijeb, uz ovu debljinu nije još opasan. Idem sada ja naprijed da gazim. Propadam preko koljena.

Magla je gusta, bijela, pa ipak sam sada već na stolskom pobočju prilično siguran, i ako vidim samo nekoliko metara. Snijeg počinje jako da pada. Sloj oblaka ipak ne može da bude debeo, ta osjećamo žar sunca, odražen od snijega i magle. Nadamo se da će možda vrh biti već i izvan oblaka. Upravo ta bjelina magle i snijega usporila nam je kretanje za neko vrijeme. Ne razlikuje se zbog bjeline, gdje je magla a gdje snijeg. Nema granice među njima. Imamo osjećaj kao da nismo na zemlji već negdje u svemiru. Noge ne osjećaju, gdje je uzbrdo a gdje nizbrdo, toliko zavarava ta jednolična bjelina sve naokolo. Bacamo grude snijega da vidimo, gdje je dolje a gdje gore te na taj način napredujemo grebeničićem. Srećom snijeg naskoro počinje rjede da pada te opet razlikujemo pobočje snijega od magle. Skrećemo malo udesno po snijegu stisnutom od vjetra i eto nas na Malom Stolu kod Prešernove koče.

Sjednemo i čekamo. Nad oblacima nismo, ali smo ipak blizu njihove gornje granice. Sunčana se ploča lijepo vidi, na časove evo i komada plavog neba. Gle! najednom otvori se prozorčić u magli. To je dolje savska dolina u suncu. Prozorčić se pomiče, eto Bleda pa dalje šume i planine Pokljuke a onda opet nestane svega. Opet oko nas jednolična siva boja, kroz koju prosijava sunce. Odraz snijega i magle pali kožu. Još jednom ili dva puta otvorio se prozorčić, još smo pogledom preletjeli sunčanom dolinom. Krasno je ovako čekati na te trenutne poglede pune boja i života, koji na jednom sinu.

Dugo smo počivali, šetali okolo, a onda po našim stopama krenuli natrag. U žlijebu između pastirske kućice i smrekove šumice odvezao se za naše nenazočnosti sav novi snijeg. Iza šumice našli smo ga na starome usovu. Žlijeb nad planinom prešli smo što je brže moguće, da ne nadode kakav usov kroz žlijeb, koji bi nam mogao biti i opasan. Sretno smo prešli sve i zadovoljni stigli u kuću. Drugovi su popodne otišli a ja sam ostao sam.

Sutradan se još jednom uspnem na Stol. Gusti snijeg pada cijelo vrijeme. Gaziti sam morao ponovo od pastirske kućice, jer su naši jučerašnji tragovi posvema zameteni. Čekao sam na vrhu, hoće li se opet otvoriti prozorčić, ali danas ih nije bilo. Okruživala me je svuda jednolična bjelina i savršeni mir. Konačno sam morao napustiti taj ugodni mir te se spustiti da stignem i ja na vlak.

Mnogo je dao Stol meni. Toliko raznolikosti! Svaki puta mi je izgledao skoro sasma nov. On je ujedno vezao moga druga i mene. On je utvrdio naše prijateljstvo. Kad god smo zajedno, svaki nam

razgovor svrši sa planinama. Kad god možemo, krećemo zajednički u planine. Koliko smo lijepih časova proveli zajedno u njima! Bog zna, bili tako bilo da nismo počeli zajedno dolaziti na Stol. Zahvaljujemo mu obojica mnogo.

Još nešto smo propustili! Sa skijama nismo bili na njemu. Ni-kako ga nismo mogli složiti u ostale dijelove programa. Ali čvrsto vjerujem, da će i to doći na red i da će opet Stol da nam pruži novosti. Kakove? Čekam i nadam se nečemu lijepome!

DUŠAN JAKŠIĆ:

ZAGREB

PO BUGARSKIM PLANINAMA

Godinama sam strpljivo čekao da dođe do sračnijih odnosa sa bratskom Bugarskom, kako bih mogao da prođem i njenim planinama. Dotle sam dospio da upoznam mnoge strane zemlje, a kada mi se lani konačno pružila prilika da krenem u Bugarsku, iznenadio sam se kako malo znadem o njoj. Nije ni čudo: nismo se posjećivali, nismo izmjenjivali knjige, pa je i razumljivo što se nismo međusobno poznavali. Obratio sam se Blgarsko Turističeskom S'juzu u Sofiji, koji mi je dao mnoge dragocjene informacije i poslao mi svoja dva izdanja: »Vodač na turista« i planinarski vodič »Pirin«. Kada sam primio te dvije knjižice, doživio sam prvo ugodno iznenađenje. Odmah sam naime opazio, da mi je jedan moj klubski drug, inače dobar poznavaoč bugarskog jezika, gotovo suvišan, jer sam skoro sve razumio što sam čitao. Kod izrade programa mnogo me je smetalo što nisam imao pri ruci detaljnih karata, no unatoč toga tura je bila određena i nas troje sljemeniša krenuli smo na put.

Carska Bugarska legacija u Beogradu spasila nas je osjetljivog izdatka od din 250.— po osobi, podijelivši nam besplatne vize. Ova visoka taksa ostala je bila još kao slika nenormalnih odnosa, nu danas je već i to pitanje uređeno. Za turiste određene su snižene takse.

*

Preko Beograda i Niša stigli smo 19. VIII. prošle godine uveče na našu pograničnu stanicu Caribrod. Carinski pregled, pregled putnika i onda — bugarski željezničari preuzimaju vlak. Još malo i krenusmo put granice. Bio sam uzbuden. U mrkloj noći pokušavamo da razaberemo štogod od krajine, ali ne vidimo gotovo ništa. Odjedamput ugledasmo u svjetlu vagonskih prozora grupu bugarskih vojnika, koji glasno pozdraviše prolaz našega vlaka. Bili smo u Bugarskoj...

Na pograničnoj stanici Dragoman opazimo da naši satovi zaostaju za puni sat — tek se tada sjetimo da smo došli u oblast istočno-evropskog vremena. Carinski pregled bio je vrlo liberalan i podsjetio me je na prelaz u Francusku kod Ženeve, kada sam prije mnogo godina pošao u Savojske Alpe. Tada sam gledajući neobično strog pregled mojih suputnika instiktivno »predložio« francuskim carinicima svoj crveni pasoš. Oni su srdačno »odsalutirali« i nastavili pregledom kod ostalih putnika. A u Dragomanu cijeli »pregled« saštojao se u raznim obaveštenjima i savjetima. Opet jedna neobično draga konstatacija: razumijemo se!

Ovdje smo bili svjedoci tragične sudbine dviju porodica bosanskih muslimana. Desetak duša seli u Tursku i putuje istim vlakom iz Caribroda. Pitam jednoga od njih, znadu li turski. Odgovor je bio da nezna niti jedan. Kad sam mu rekao da u Turskoj ne će smjeti nositi ni fesa ni feredže, on mi se je samo tajanstveno nasmiješio. Bugarski carinici kažu, da će im na samoj granici turske vlasti skinuti i fesove i feredže. Razmišljao sam koliko je čudna sudbina tih naših ljudi: isti oni Turci, koji su ih — nametnuvši im fes i feredžu — odvojili od svoje braće, sada će — skidajući im te oznake i ne razumijevajući njihov govor — uvjeriti ih, da su napustili svoje pravo ognjište i da su došli zapravo u tuđinu.

U naš vagon ulazi grupa radnika i nekoliko lovaca na vlas sličnih našima. Vrlo malo lovine, ali zato u izobilju dobre volje! Kada vlak krenu, zapjevaše lovci iz svega grla: »Čuješ, čuješ, čuješ mala, što si me varala!« Nas troje se zgledasmo. Upitam jednog radnika kakova je to pjesma, a on mi odgovori: »B'lgarska, bratko!« Ajde rekoh, kad je tako, da i ja zapjevam jednu bugarsku, pa počnem pratiti lovce. Sad se zgledaše radnici od čuda da ja znadem tu njihovu pjesmu. A kad lovci započeše drugu bugarsku pjesmu: »Milkina kuća na kraju« — onda se opet zgledasmo nas troje te se konačno i definitivno osjetismo u bratskoj kući. Tko će znati je li ova ili ona pjesma bugarska ili je naša? To i nije važno, kad je jedno posvema sigurno, da su sve one naše zajedničke, što znači da jednako tugujemo i jednako se veselimo — a to mogu samo braća po krvi!

Na sofijskoj stanici dočekaše nas funkcionići Turističeskog s'juza i sofijskog ogranka »Aleko Konstantinova«. Susret s vođama bugarskog planinarskog pokreta bio je nadasve srdačan i topao. Prva impresija: šaćica idealista — ljubitelja prirode — koje kao da ne vidim prvi puta u životu, već kao da su mi svi skupa stari i mili znanci. Bili smo im iz dna duše zahvalni na bratskom dočeku i susretljivosti. Smjestili su nas u jedan hotel na Bul. Princeze Marije Lujze.

B'lgarski Turističeski S'juz

Na poticaj Aleka Konstantinova osnovano je 23. VII. 1899. B'lgarsko Turističesko Družestvo u Sofiji. To je ime društvo promijenilo na svojoj XXIV. glavnoj skupštini, održanoj 28./29. VI. 1931. u B'lgarski Turističeski S'juz. S'juz imade 70 ograna sa preko 5.700 članova i 30 planinarskih kuća i domova. Društveno glasilo je »B'lgarski Turist«, koji izlazi od g. 1902. i donaša članke i opise domaćih i stranih planina s mnogo lijepih slika. S'juz je član Asocijacije Slavenskih Planinarskih Društava.

U B. T. S. mogu se začlaniti samo planinari iznad 21 godine života. Za mlade postoji posebna omladinska organizacija »Junoski Turistički S'juz«, koji je osnovan g. 1908. Danas imade 77 ograna i preko 9.000 članova. J. T. S. izdaje već 19 godina svoje glasilo »Mlad Turist«. Omladina ovako samostalno organizovana veoma je aktivna, pa iz njihovih redova izlaze kasnije vrlo dobri planinari.

Sofija—Varna

Drugog dana razgledali smo grad. Vidjeli smo Sv. Nedelju, Carski dvorac, divnu crkvu Sv. Ivana Nevskog sa pozlaćenim kupolama, spomenik Caru Osloboditelju i t. d. Prolazeći gradom često smo upirali naše poglede ponosnoj Vitoši, koja se nad Sofijom uzdigla do visine od preko 2.200 m. O Sofiji bi morao mnogo lijepo i ugodno da napišem, ali na žalost u okviru ovog članka nije mi to moguće. Uostalom bio je to i onako samo letimičan razgled, pa se zato smatram dužnikom Sofije i mislim, da ne će potrajati dugo dok se opet svratim onamo, da razgledam muzeje i druge kulturne ustanove te da se upoznam sa okolicom i Vitošem.

U prostorijama Turističeskog S'juza na Bul. Carice Joane 28. udarili smo naš glavni stan. Tu je i poslovница sofijskog ogranka »Aleko Konstantinova«, kojemu smo pristupili i tako postali članovi bugarske planinarske zajednice. Naše Sljemenske značke dali smo našim novim drugovima, a oni nama za uzvrat bugarske. Sekretar S'juza g. Radevi sekretar »Aleka« g. Klišarov davali su nam sve informacije, koje smo trebali za put. Ovamo smo dopremili čak i naše putne kovčege i uprtnjače, a što nam nije trebalo za ture, ostavili smo tu sve do pred odlazak iz Bugarske.

Naš program bio je: najprije na Rilu, onda na Pirin a završetak turę na Crnomre Moru. Međutim u Sofiji smo saznali, da je u Varni baš tih dana priredena jedna izložba, na koju se može putovati sa »namaleniem« (popustom), što je za nas značilo prišediti

nekoliko stotina leva. Zato smo promijenili program i večernjim brzim vlakom krenuli za Varnu.

Putovanje noću uz mjesecinu kroz »Iskrski Defile« (klisura Iskra) doživljaj je prvoga reda. Sve što smo te noći vidjeli i doživjeli u krugu novih znanaca — suputnika, ostalo nam je u ugodnoj uspomeni. Proputovali smo cijelom dužinom Bugarske od zapada na istok i ujutro se našli na obalama Crnoga Mora. U Varni smo ostali dva dana, gdje smo uživali plivajući i igrajući se na morskim talasima. Plaža je prekrasna i nije čudo da se pored bugarskog čuju ovdje i mnogi strani jezici. Nekoliko kilometara dalje vidi se carski dvorac Evksinograd, mimo kojeg smo prošli autom do Svetog Konstantina i posjetili prastari Aladža manastir, uduben u okomitu stijenu. Dva nezaboravna dana na Crnom moru brzo su prošla i mi smo se vratili u Sofiju, da se spremimo na ture u Rili.

Rila

Rila je najviša planina Balkanskog poluotoka, a leži u jugo-zapadnom dijelu Bugarske. Njene sjeverne padine spuštaju se u Samokovsko i Dupničko polje: na jugu graniči Rila sa Razloškim poljem i Osenovom rijekom, a sa zapada rijekom Strumom, dok je na istoku orografski i geološki povezana s Rodopima. Kao granica između ta dva gorja smatra se sedlo između rijeka Černa Mesta i Kriva-Reka.

Rila se izdiže kao ogroman visoki masiv, koji izdaleka izgleda cjelovit, a koji je zapravo vrlo račlanjen. Stvarana je za vrijeme arhajičke ere, dakle u pradoba zemljine prošlosti. Od svoga postanka izdizala se je poput velikog otoka iz prostranoga mora, koje je dugo pokrivalo gotovo čitav Balkanski poluotok. (Iz »Vodača na turista«).

Cijeli Rilski masiv izgrađen je iz prakamenja: kristalastih škriljaca (pretežno gnajsa) i granita. Zahvaljujući ovakovoj svojoj gradi mogla je Rila da po svojim uvalama sačuva sve do danas bezbroj divnih gorskih jezera, koja su ostajala iza otapanja velikih ledenika, kao uspomena na davno glacijalno doba.

Prema prof. Cvijiću dijelimo Rilu u tri glavne skupine i to: sjeverozapadnu, jugoistočnu i istočnu.

Sjeverozapadnu skupinu ograničavaju sa sjevera Černi Iskri i Džermen, s istoka Leva, a s juga Rilska Reka. Ova skupina naziva se Pašanicom po grebenu, koji se vuče od sedla Kobileno Braniste do vrha Vrlo (2620 m). Sjeverno po bočje Pašanice naziva se u zapadnom dijelu Rupite, a u istočnom Kopinite. Sjeverozapadno od vrha Vrlo prostire se visoravan Damka, a sjeverno od ove Sedemte Ezera (Edi gjol).

Jugoistočna skupina, zvana M e r m e r, prostire se između rijeke Leve i Rilske Reke na zapadu i doline B e l o g a I s k' r a na istoku. Istočnu skupinu dijeli od Mermara Beli I s k' r i D e m i r K a p i j a. Na istoku se naslanja na Rodope. U toj skupini dominira granitna M u s a l a (2925 m), najviši vrh Rilske planine.

Sa turističkog gledišta Rila je veoma zanimljiva i zaista ju je vrijedno proći i upoznati. Pored lako pristupnih vrhova, koji dosižu visine i preko 2900 m, imade tu mogućnosti i za vrlo interesantne alpinističke pothvate. U Rupitama imade još mnogo netaknutih sti-

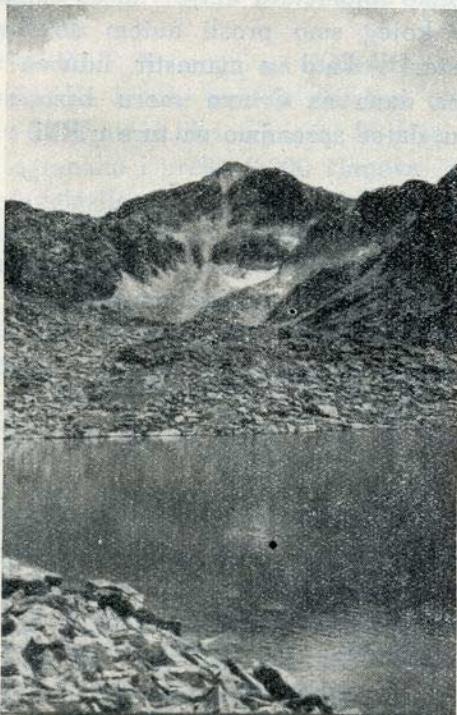

Foto: D. Jakšić

M u s a l a (2925 m).

jena, koje će vjerojatno skoro dočekati da domaći ili strani planinari izvrše po njima prvenstvene uspone. Veći dio Rile skijaški je teren prvoča reda. Ovdje se može zadovoljiti i najrazmaženiji terenski vozač.

Glavna ishodišta za uspon na Rilu jesu gradovi S a m o k o v, D u p n i c a i S t r u m a. Do Samokova nema željeznice, pa se zato uzima od Sofije autobus; do Dupnice vodi željezničica normalnog kolosjeka, a od tamo do Srume uskotračna (tesnolinejka). Višednevne ture u Rili treba uvijek tako udesiti, da se na svršetku side u najveću svetinju bugarskog naroda — u Rilski manastir. Ove će godine, kako nam rekoše, biti predana saobraćaju turistički vrlo važna nova cesta, koja vezuje Rilu i Pirin i vodi iz Banskog pod Pirinom preko R o z-

loga i Belice pa kroz Demir Kapiju u Samokov i dalje u Sofiju.

Nekoje staze po Rili označene su, no uza sve to te markacije ne izgledaju onako kao u našim planinama (barem ne na putovima, kojima smo mi prolazili). Putokazne ploče čini mi se da nisam nigdje vidio, a znakovi su vrlo rijetki. Zato je najbolje unajmiti seljaka sa konjčetom ili magaretom, jer se čovjek za malo novaca riješi »ugodnog« tereta uprtnjače, a osim toga imade i vodiča, koji će po pravilu ponijeti i sjekiru, pa će u slučaju noćnog bivaka za čas planuti vatru, koju će vodič podržavati do zore. U planini je noć hladna, pa se pred vatru ugodno može prospavati koji sat. S druge strane čovjek je siguran, da će vatru držati na pristojnoj udaljenosti kojeg znatiželj-

Foto: D. Jakšić

Hiža Musala (2420 m)

nog medu ili vuka, na čije tragove u Rili često nailazite. S time nisam htio reći da je ljeti u opasnosti od zvjeradi čovjek, već konj ili magare, koje često, kako su nam pričali, znade »noć progutati«, a s velikim prtljagom ostati bez nosača sred planine ne bi bilo suviše prijatno. Za Musalu, ide li se danju, nije potreban vodič, jer se ne može zaići, a i put je dobro frekventiran.

Musala (2925 m).

Iz Sofije krenuli smo 23. VIII. u 2 sata po podne autobusom do Samokova, koji je udaljen 66 km. Cijena je karte 62.— L. Tu smo se obratili agilnom tajniku tamošnjeg oğranka »Rilski turist« g. Drenskom, koji nam je savjetovao da odmah krenemo dalje do Čamkorije, koja je udaljena nekih 8 km, te da se noću uspnemo do Hiže Musale. Naš autobus nije išao dalje, pa nam je Drenski

našao privatni auto, u kojem je još bilo nešto mesta. U nekom skromnom hotelu pustili smo sve suvišne stvari, jer čemo se nakon Musale opet vratiti u Samokov. Pred veče stigli smo u Čamkoriju, ljetovalište sa mnogim vilama sred prekrasne borove šume. Ponudio nam se jedan momak da na svom konju poneće naše uprtnjače i za tražio 150 leva do hiže Musale. Dok smo u vrtu gostionice nešto za ložili i zamijenili naše lagane sandale sa planinarskim cipelama, vraćao se je nekoliko puta i snizivao cijenu po 10—15 leva. Imali smo lagane uprtnjače, i ako su bila tu moja dva fotografска aparata, stativ, kazete i ploče, pa zato nismo ni pomicali na to da stvari damo nositi. Međutim nam onaj momak nije to izgleda vjerovao, već je mislio da je preskupo računao i konačno se ponudio za 90 leva. Nije

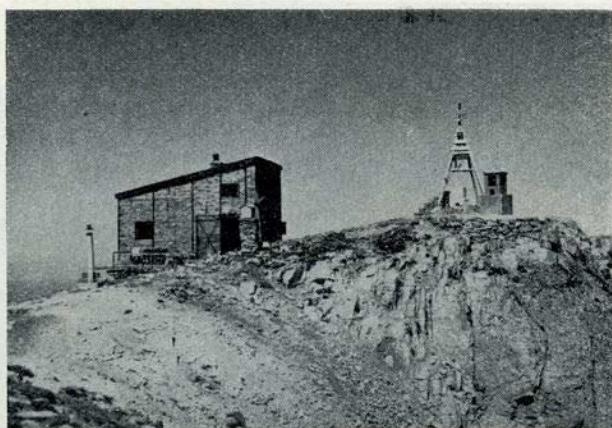

Foto: D. Jakšić

Vrh Musale (2925 m.).

nam drugo preostalo nego da bacimo uprtnjače na samar i da oko 7 sati na večer krenemo na put. Bila je ugodna hladovina, te je i naš konjić nekako veselo zagazio uzbrdo sa svojim laganim tovarom. Za pola sata prelazimo Carsku Bistrigu, pored koje se nalazi Carev lovački dvorac istoga imena. Pred ulazom stoji na straži vojnik u opancima i dokoljenicama sa isprepletenim širokim bijelim vrpama. Jahaći puteljak počinje se ovdje strmo uspinjati i vodi jednako kroz lijepu borovu šumu. Za nepuni sat strmina popušta i put se primiče šumećoj Bistrici, uz koju prolazi ostali dio uspona. Uspeli smo se iznad visoke šume te prolazimo kroz klekovinu. Noć je svježa, a put se neopazice uspinje. Sve čekamo kada će početi pravi uspon. Konačno treba da dođemo na visinu od 2420 m, dakle više nego je, recimo, Staničeva kuća. Kadikad pogledavam na aneroid, koji odje-damput pokazuje da smo skoro u visini kuće. Nailazimo na grupu

turista, koja se sakupila oko velike vatre. Pozdraviše nas veselo i rekoše nam da tu kane sačekati zoru pa da se onda uspnu na Musalu. Još malo i stigli smo do hiže Musale, krasnog planinarskog doma. U kući velik broj turista. Spremismo se na počinak na zajedničkim ležajima u potkrovlu. Od Čamkorije do kuće trebali smo $3\frac{1}{2}$ sata.

(Nastavit će se)

SLAVKO BREZOVEČKI:

ZAGREB

SJEVEROZAPADNA STIJENA GOLIĆICE (2078 m)

(*Prvenstveni uspon*)

Loše vrijeme zadržalo me je u kući na G o z d u. Cijeli dan gledao sam iz tople sobe kroz prozor, kako se tmurni golemi oblaci valjaju sa Prisojnika u dolinu Pišence. Vani je padalo kao iz kabla.

Čitavu noć prisluškivao sam, kako napolju tutnji grom, drmajući cijelom kućom. Pričinilo mi se, kao da će oluja svaki čas kuću ponijeti sa sobom u dolinu. Prama jutru pala je silna tuča. Ustanem rano, jer napolju je oštri vjetar sa sjevera nagovješćivao promjenu vremena. Oko 7 sati prigrije sunce: vjetar je već raznio oblake. Gore na Prisojniku i po susjednim vrhovima pao je novi snijeg. Brzo odlučim sa još jednim planinarom, koji je sa mnom ovdje čekao na lijepo vrijeme, da ćemo zajedno kroz »okno« na Prisojnik.

Cijeli uspon, sve do okna, išao je dobro. U samom oknu uspijali smo se sa teškoćom, jer klinovi i žice bijahu u ledu. Iz »okna«, po zapadnom grebenu, koji je bio sav u snijegu, pošli smo na sam vrh. Na vrhu zatekli smo nekoga Engleza sa vodičem iz Trente.

Razgled je bio, kako se obično dešava poslije nevremena, vrlo dobar i jasan. Svi susjedni vrhovi srebrnasto su sjali odjeveni novim snježnim ogrtačem, koji je kraljevski bliještio obasjan sucem.

Nažalost, oštri vjetar, koji je rezao do kosti, prisilio nas je na povratak. Još jednom bacim pogled na daleke austrijske planine na sjeveru, zatim u sunčanu dolinu Trente i još jedan pogled, pun ljubavi i udivljenja, sijedom starcu Triglavu. Još prije odlaska zapne mi oko o veličanstvene, gorde crvenkaste stijene Škrlatice. Englez i njegov vodič oproste se od nas i spuste se u dolinu Trente. Brzo zatim silazili smo i mi po lijepo osiguranom putu nazad u dolinu.

Usput pregledao sam pomno sjeverni greben Prisojnika, jer na kanih sutra popeti se na lijepi vrh Golićicu, koji stoji osamljen u njegovom rastrganom sjevernom dijelu.

Pod samim najvišim vrhom Prisojnika podiže se samostalan vrh M a l o g a P r i s o j n i k a (2215 m), koji se strmo ruši na sjevernoj strani prema škrbini, što dijeli Mali Prisojnik i Goličicu (2078 m). Goličica se podiže strmo iz škrbine, a na sjevernoj strani spušta se njezin greben na plećatu P r e d n j u G l a v u (1684 m), koja opet pada u dolinu sa svojim kratkim prevjesnim stijenama.

Zadaća je bila ovdje! A sutra? Ništa na svijetu ne bi me odvratilo od moje namjere.

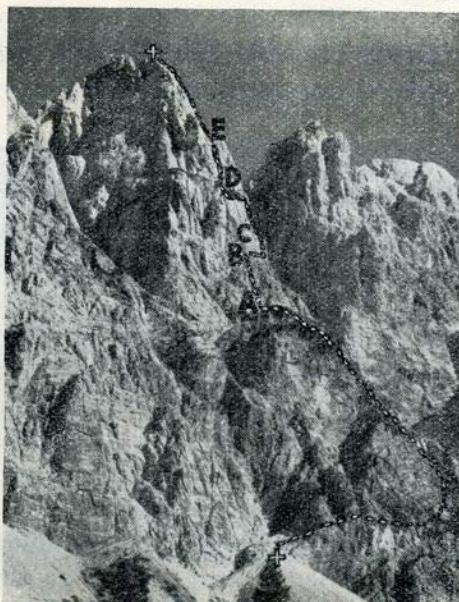

Foto: F. Pavlin

Goličica (2078 m) u sjevernom grebenu Prisojnika.

Vec u pet sati u jutro brzao sam, gonjen nekim čudnim i moćnim unutarnjim nagonom, pod stijene Prisojnika. Po osiguranom putu dođoh do velike usjekline (15—20 min.). Ovdje se nalazi voda. Tu napunim aluminijsku bocu vodom te sakrivši u kamenim pločama okovane cipele, obujem penjačke papuče. Proverem se kroz gustu klekovinu. Na grančicama izvjesile se krupne rosne kapljice, blješteći na jutarnjem suncu poput skupocjenoga biserja. S nikim na svijetu ne bih se ovaj čas mijenjao gledajući ovo prekrasno djelo prirode. Pod stijenom, gdje prestaje klekovina (a), razgledao sam položaj. Smjer je kretao po desnom rubu ogromnog glatkog stupa, koji se je tu naslanjao na vršnu gromadu. Kroz dva kratka kamina dospijem lagano na podnožje stijene (b) te odavde nekoliko metara na desno do omašne ljuške. Po raspuklini dospijeh uz veliki napor

nad ljsku (c). Po trošnoj stijeni ispuzao sam sve do pod veliku prevjese (d). Sa krajnjim naporom preprijećim preko glatkih ploča, koje su strmo gledale u dolinu (njihalna priječnica, 3 klina), dospijem na isprani stup te preko njega u plitki strmi žlijeb. Iz žlijeba u široki okomiti kamin nad prevjesom (e). Kroz kamin a po grebenu domognem se samoga vrha Goličice.

Za uspon sam trebao 4 i $\frac{1}{2}$ sata. Tura je bila vrlo teška.

Počivao sam na topлом suncu, krijepeći se skromnom hranom. Uklešao sam penjačkim kladivom u obližnju glatku ploču svoj društveni znak H. P. D., te svoj monogram i dan uspona 31. kolovoza 1933.

Jedino me je zabrinjavao povratak, jer izgrađenoga ili markiranoga puta ovdje nema. Spustio sam se dolje u škrbinu, koja luči Goličicu od Maloga Prisojnika. Silazeći po ogromnoj usjeklini, prelazeći iz kamina u kamin, zapriječivali su mi put omanji ponori, koje sam lako svladao spuštajući se po užetu. Usjeklina me dovede na podnožje stijene, do vode, gdje sam sakrio naprtnjaču i teške cipele. Silazak je trajao 2 sata.

Po osiguranom putu produžih u dolinu. Tu i tamo stajem, okrećući se, — promatrao sam svoju nedaleku prošlost s osjećajem sreće u srcu.

† Dr. NIKO BUJAS

Smrt jednog zasluznog planinarskog radnika.

U Rabu je preminuo na 2. travnja o. g. nakon kratke ali teške bolesti, još vrlo mlad i u naponu snage (nije imao ni 40 godina života), naš sugrađanin, drug Dr. Niko Bujas, predsjednik rabske HPD podružnice »Kamenjak«, inače starješina suda. Ostavio jeiza sebe ženu i dvoje nejake djece.

Oplakuje ga čitav Rab kao valjanog, velikodušnog i plemenitog čovjeka. Oplakuju ga i zbog njegovih zasluga za sam Rab, gdje je uvelike promicao promet stranaca. Zato i gubi s njime Rab mnogo.

Uvijek se je zauzimao za opće dobro. Još kao đak stajao je na čelu đačke revolucionarne jugoslavenske omladine. Za vrijeme rata, u vrijeme svojih studija u Zagrebu, osnovao je Đačku Menzu i Đački Dom. Bio je neumoran u sitnom radu, koji je on smatrao vrlo važnim — radio je bez želje za slavom i nagradom.

Njegove umne i duhovne odlike bile su naročite: bistar, pametan, velike kulture i znanja mogao je biti među prvima, među najboljima i za najviša zvanja.

U Splitu ga oplakuju duboko ražalošćeni svi koji su ga poznavali, a naročito njegovi školski drugovi, kojih ima dosta i među Mosorašima. Njegovu smrt osjećaju svi kao veliki gubitak: nestao je jedan od one garde dobrih, savjesnih, poštenih i radišnih, koje mi sada trebamo više nego ikada. Zadnji put smo ga vidjeli u ljetu godine 1933. na Rabu prilikom našeg puta na Risanjak. Očekivao nas je da nas pozdravi, da čuje nešto o našem radu. Bio je očito veseo, kada je čuo da je Split zakročio k planinarstvu. Pohvalio nas je i preporučio nam da i dalje ostanemo požrtvovni Mosoraši. On nam je dao najbolji primjer kako treba da se radi za planinarstvo, kojemu se je toliko posvetio.

Naše planinarstvo duguje Dr. Bujasu svako priznanje. Istina je, da on to priznanje nije nikada tražio: on je nalazio zadovoljstvo u izvršavanju dobrih kulturnih djela za napredak i oplemenjivanje čovjeka.

Neka je među nama trajan spomen na Dr. N. Bujasa, a rodbini neka je naše toplo saučešće.

S p l i t .

Mosoraš.

† Dr. HENRIK TUMA

Prošlog je mjeseca preminuo u Ljubljani jedan od prvaka slovenskih kulturnih radnika, dr. Henrik Tuma, odvjetnik, književnik i planinar. U njemu gube Slovenci istaknutog ideologa svoga planinarstva, koji je do svoga zadnjega časa bio aktivan i borben.

Roden 1858. godine u Ljubljani, odrastao je Tuma u vrlo skromnim prilikama, probijajući se kroz život neobičnom energijom i osobitom snagom volje. To ga je i učinilo vrlo otpornim ali i vrlo borbenim, tako da ga u kasnijem životu nije mogla smesti nijedna zapreka.

Kao učitelj, kojemu se je zvanju bio u mladosti posvetio, bio je zbog politike otpušten iz austrijske službe. Odlučio je da promijeni zvanje i da se posveti nečem slobodnjem, samostalnjem. Zato i studira pravo, nakon čega postiže doktorat te postaje odvjetničkim perovodom u Ljubljani. Odavde polazi u Trst, a onda u Tolmin, gdje je 1890. postao sucem. Kasnije je bio premješten u Goricu, gdje ga susrećemo kroz dugi niz godina kao zastupnika u goričkom zemaljskom saboru.

Kada mu iza rata italijanske vlasti ne htjedoše u Trstu dati talijansko državljanstvo, preselio se je napokon u Ljubljani, gdje je i ostao kao odvjetnik sve do svoje smrti.

Pored napornog odvjetničkog rada našao je dr. Tuma još uvijek dosta slobodnog vremena za svoj književni a osobito za planinarski rad. U tome je radu bio vrlo aktivan, što svjedoče brojne njegove rasprave iz planinarstva i alpinistike, objavljene najvećim dijelom u slovenskom »Planinskem vestniku«. Poznat je i našim čitateljima po svojim člancima, izašlima u ovome časopisu.

Naročito je zadužio slovensko planinarstvo svojim radom na sakupljanju narodnih planinarskih izraza, termina, koji je posao prije kratkog vremena uglavnom i završio. Tako je još godine 1910 izdao »Morfologiju i terminologiju za turiste« a 1929. »Imenoslovje Julijskih Alpa«. Najveće mu je djelo »Povest i razvoj alpinizma«, izašlo 1933 u izdanju kluba »Skala«. Velik dio njegovog rada na narodnoj terminologiji nije još objavljen.

Dr. Tuma nije bio samo ideolog, nije on samo u drugima budio volju za ljepotu planinarenja i uzdizao srce i dušu za ljepotama slovenskih planina, on je i sam bio oduševljeni i praktični planinar, koji je prošao ne samo sve slovenačke planine nego i mnoge planine izvan svoje domovine. Ne prolazi on planinama kao većina drugih planinara, on ih prolazi sa željom da ih upozna, da od naroda sazna prave narodne izraze za pojedine predmete i pojave. Samo je tako i mogao da prikupi ono ogromno bogatstvo, pohranjeno u njegovim objavljenim i neobjavljenim radnjama.

Bio je priznat i cijenjen ne samo doma nego i vani, među planinarima drugih naroda.

Zato neka je slava Henriku Tumi, a našem bračkom Slovenskom Planinarskom Društvu neka je naše iskreno saučešće.

F. K.

Razne vijesti

Sven Hedin navršio je 19. veljače o. g. sedamdeset godina. Sven Hedin, najistaknutijeg istraživača Azije, možemo bez pretjerivanja uzeti kao čovjeka, koji je najviše putovao po svijetu. Malo je koji čovjek toliko video svijeta na svoje oči, toliko toga direktno upoznao kao on. On je poznat ne samo uskom krugu naučenjaka i istraživača nego i širim masama, kojima se je znao da približi svojim zanimljivim putopisima. Sven Hedina ne slavi danas samo njegova domovina Švedska nego i čitav svijet, koji poznae njegova neumorna nastojanja i putovanja.

Uspon na neosvojene Kavkanske vrhove. Alpinističke organizacije u Rusiji priređuju u vezi sa »Intourist«-om početkom svibnja o. g. planinarsku ekspediciju u Kavkazu to u ona područja, gdje se nalaze još neki neosvojeni vrhovi. U programu je najprije uspon na vrh Čauh (4856 m) u glavnom kavkaskom lancu »Chewuritiens«. Pozvani su i inozemni planinari. Zatim slijedi uspon na Mamison-Choch (4090 m). »Intourist« se brine za sve potrebe ekspedicije, naročito u vezi sa inozemnim učesnicima. Strani učesnici ekspedicije uživaju od Moskve do Kavkaza i natrag besplatnu vožnju.

(Mitteilungen d. D. u Ö. Alpenvereins, Nr. 3, 1935).

Sjeverne albanske planine i austrijski alpinisti. Još do pred nekoliko godina poznate detaljnije samo u botaničkom krugu evropskih naučenjaka, postaju albanske alpe zaslugom austrijskih alpinista pristupačnije i poznatije i u turističkom, planinarskom pogledu. Od 1929. godine ovamo polazi skoro svake godine po koja veća ili manja grupa austrijskih planinara u te krajeve, osvajajući jedan vrh za drugim. Iz njihovih izvještaja vidimo, da su mnoge planine iz te skupine sjeveroalbanskih alpa vrlo zahvalni objekti za planinarenje. One će moći da zadovolje i najbolje alpiniste kroz dugi niz godina. Šteta je samo što su planinarskoj javnosti ostali nepoznati mnogi usponi pojedinih alpinista na vrhove albanskih planina. Nešto opširniji izvještaj daje nam dr. L. Obersteiner (Österreichische Alpen-Zeitung, siječanj 1935), koji uz pregledni crtež najvažnijih vrhova i kosa donosi i popis vrhova, na koje se je on sa svojim društvom uspeo u lipnju prošle godine.

Zbog relativne blizine i velike susretljivosti, kojom albanske vlasti dočekuju austrijske alpiniste, izgleda, da će albanske planine u dogledno vrijeme postati vrlo omiljeni cilj austrijskih ekspedicija.

Jedan od učesnika ekspedicije na Nanga Parbat smrtno nastradao. Geograf ekspedicije na Nanga Parbat, Walter Raechl, pokušao je prošle zime da unatoč žestokoj snježnoj oluci svlada tri vrhunca Watzmann-a (oko 2700 m visoki, Oberbayern), pri čemu je smrtno nastradao. Tako se je i on pridružio svojim nesretnim drugovima sa Nanga Parbata i pošao u prerani grob...

(Der Gebirgsfreund, 1. 1935.)

Stanje SPD (Slovenskog Plan. Društva) u godini 1934. Broj članova našeg bratskog SPD-a porastao je u prošloj godini na 8051 (prema 7713 iz godine 1933). Naročiti napredak pokazuju Slovenci u nakladi svoga glasila »Planinski vlastnik«, koji ima 2042 pretplatnika. Kada ćemo se mi moći pohvaliti tolikim brojem pretplatnika na »Hrvatski Planinar«? SPD raspolaze sa 55 planinarskih kuća i skloništa. Domašajući ovo nekoliko podataka o stanju SPD čestitamo braći Slovincima na ovakvoj lijepom napretku i želimo im još i daljni uspjeh na korist slavenskog planinarstva.

Važna i radosna vijest za sve one, koji se bave sportom fotografiranjem ili se žele posvetiti ovom lijepom sportu, je provedeno sniženje cijena foto-filmskog materijala i uvađanje jeftinjih aparata. Svjetska firma Kodak Company donijela je na tržište sasvim jeftin aparat pod markom Kodak Baby-Brownie. Cijena je samo 75 dinara, te se ovaj aparat može dobiti kod svakog fototrgovca. Format slike ove ljepe kamere je 4x6,5 cm. dok je sama kamera elegantna, odlične konstrukcije, jednostavna u rukovanju, osigurava svakome, koji upotrebljava Kodak ili Pathé filmove, odlične snimke.

Društvene vijesti

Osnivanje »Alpinističke sekcijs HPD središnjice u Zagrebu«. Na sastanku zainteresovanih od 3. travnja ov. g., kojem su prisustvovala 22 člana HPD-a, zaključeno je osnivanje Alpinističke sekcijs u okviru HPD središnjice u Zagrebu. Na sastanku su predložena i pravila, koja su prisutni prihvatali s time da se predlože Upravnem Odboru Hrvatskog Planinarskog Društva. Po tim je pravilima svrha ove sekcijs, da propagira i popularizira penjalacku tehniku i zimsko planinarenje uopće, a napose među svojim članovima. Članovi se dijele u izvršujuće i podupirajuće, a uplaćuju Din 40.— godišnje. Izvršujući su članove dužni »svake godine izvesti propisani broj izleta, odnosno tura i uspona ljeti i zimi. Ako izvršujući član ne udovolji ovoj obavezi bez opravdanih razloga prelazi automatski u podupirajuće«. Na sastanku su usvojene kao obavezne dvije ljetne ture po 2200 m i jedna zimska tura preko 2000 m. U odbor su Alpinističke sekcijs izabrani: Čubelić M. kao pročelnik i Vida k M. kao tajnik. Ostale su funkcije preuzeli Brezovečki S., Laszowski E., Spevan I., Fučkar D., Kmetić H., Levak J. i Witte W.

Na sjednici Upravnog odbora HPD središnjice od 17. IV. o. g. odobrena su predložena pravila novoosnovane sekcijs, tako da ona može da započne sa svojim djelovanjem.

S naše strane možemo samo da pozdravimo ovo okupljanje naših mlađih snaga i da im poželimo dobar početak u ovoj mladoj grani našeg planinarstva. O samom alpinizmu govorit ćemo drugom zgodom opširnije.

Povlastice na autobusima. Autobusno poduzeće »Braća Filipović« u Pakracu izvijestilo nas je dopisom od 1. III. o. g., da odobrava svim našim članovima i to za grupe od najmanje tri člana povlasticu od 50% popusta redovne tarife na svim prugama.

Vlasnici autobusa — Braća Divljak — Banja Luka poslali su nam dopis, u kojemjavljaju, da mogu odobriti popust na svojim autobusnim linijama našim članovima ali samo za grupna putovanja. Treba se samo pravovremeno obratiti na poduzeće, koje će rezervirati mjesta i javiti cijene.

Kamešnica planina kao omiljelo izletište splitskih planinara. Opisujući skijaški izlet Mosoraša 17. III. o. god. na Kamešnicu pl. upozorava splitski »Jedrinski dnevnik« od 18. III. o. god. na važnost Skloništa prof. Giromette te dodaje: »Planinarski dom prof. Giromette na Kamešnici sagradili su planinari uz pomoć nekolicine svojih dobrotvora lanjske godine. Taj je dom bio od velike potrebe, jer se pokazao veliki interes kod nas za tu granu sporta. Samo imade jedna žalosna konstatacija, a ta je, da je dom premalen, te bi se do godine, kad će biti mnogo više posjetilaca snijega, mogla lako da desi kakva i teža nesreća baš s toga razloga, jer dom ne može da primi više od dvadesetak učesnika. Toga radi, uprava

HPD »Mosor« odlučila je, da već tokom proljeća i to najkasnije u mjesecu maju počne da nadogradjuje dom, pa se svakako nada, da će joj i nadležni faktori doći u susret, jer jedini koji šire kulturu u našem selu, jedini koji se mogu nazvati dobročiniteljima našega seljaka, koji će ga u svakom momentu pomoći i moralno i materijalno u koliko imadu mogućnosti, to su planinari. S toga razloga oni i imadu prava nadati se, da će im svatko, i vlasti a i privatnici doći u susret ako ih zamole za pomoć, jer svatko tko pomaže planinare, pomaže preko njih i naše najbijednije slojeve, a to je naš seljak.«

Predavanje o Pirinejima. 11. travnja o. g. održao je u priredbi HPD poznati slovenski planinar g. A. Kopinšek predavanje o svome kratkom putu po jednom dijelu Pirineja, koji su nam općenito vrlo malo poznati. Šteta je samo da nam predavač nije prikazao nešto više detalja i karaktera samoga gorja, kroz koje je prolazio samo kao turista-planinar. Iznašajući nam u riječi i slici čitavo svoje putovanje kroz Francusku sve do podnožja Pirineja g. Kopinšek se je vrlo mnogo zadržavao na mnogim nepotrebnim detaljima putnih dogodovština, za koje nije potrebno da se ide na — Pirineje.

Samo granično gorje sa vrhom Mont Perdu prikazao nam je predavač u nekoliko vrlo uspjelih slika, koje su nam mogle da dočaraju ljepotu tih krajeva. Vidjeli smo i planinarska skloništa iz toga područja, koja se ne mogu usporediti ni s jednom našom planinarskom kućom — tako su primitivno i jednostavno sagrađena.

G. Kopinšek usporeduje te krajeve sa slovenskim planinama i dolazi do zaključka, da takovih ljepota i sličnih predjela možemo naći i u našim stranama.

Nedjeljna autobusna pruga za Planinarski Dom Kraljice Marije na Mosoru polazi svake nedjelje iz Splita u 6.30 sati jutrom sa Klaićeve Poljane. Vozne se karte dobivaju kod šofera. Cijena za odrasle Din 18, za učenike i djecu Din 12. Za sam odlazak, odnosno za povratak Din 10. Kompletni objed u Planinarskom Domu Din 14. — Iz uprave HPD »Mosor«.

Planinarski Dom Kraljice Marije na Mosoru otvoren je i opskrbljen kroz čitavu godinu i uređen sa svim komforom. Kompletni pension Din 50.— dnevno. Posjetitelji će imati prilike da se već nakon nekoliko dana osvjeđe o blagotvornom djelovanju Ljuvačke vode, kojom se opskrbljuje dom, a koja je nadaleko poznata zbog svoje ljekovitosti.

Izlet splitskih planinara na Mosor održan je 14. IV. o. g. uz veliko učešće članova HPD »Mosor«. Razgledavanje Vranjače, posjet planinarskom domu, dijeljenje nagrada prvacima skijaških natjecanja te tombola, čiji je čisti prihod bio namijenjen siromašnim obiteljima sela Kotlenice, bili su glavni momenti ovog vrlo uspjelog izleta.

Pokusna kopanja u spilji »Vranjači« na Mosoru. HPD »Mosor« započelo je sa pokusnim kopanjima u Vranjači, čime će se dobiti točan uvid u raspored i debljinu raznih slojeva u pećini. Pri kopanju nadeno je mnogo koštanih fragmenata i komada zemljjanog posuda. Najvažniji je nalaz krasno rogovlje jelena. Sve nadene kosti pripadaju poštuluvijalnim životinjama.

Zbog skromnih svojih sredstava »Mosor« će se ograničiti samo na pokusna kopanja, i ako bi bilo poželjno da se s tim kopanjem nastavi intenzivnije, kako bi se bar donekle rasvijetlila povijest ove interesantne pećine. Kopanjem bi se dalo zarade najsrošašnjem selu dalmatinske Zagore.

Proslava 10-godišnjice opstanka HPD podružnice »Jankovac« u Osijeku bit će 2. lipnja o. g. Tom prilikom priredit će se izlet na Jankovac posebnim vlakom S. P. Ž.

Glavna godišnja skupština HPD podružnice »Vrani Kamen« u Daruvaru održana je 26. II. 1935. Prisutne pozdravlja predsjednik Dr. Vlade n govorom o planinarskoj ideji i zadaći planinarstva, o radu članova u društvu. Tajnik Lj. Spodnjak izvještava iscrpljivo o napretku društva i njegovim uspjesima u prošloj godini. Broj članova se je povisio od 32 na 76, što pokazuje da je brojčano ova podružnica jedna od najjačih u Slavoniji. Održano je predavanje o planinarskom pokretu (Dr. Cividin). Brojni su putevi markirani. Priređeno je 45 izleta, od kojih su neki bili i veći. Na Petrovom Vrhu (615 m) sagrađena je iz drveta lijepa piramida, 13 m visoka, za čije su podizanje osobito zasluzni Ing. Marković i Dr. Vlade. S veseljem se ističe, kako se u Daruvaru sve više i više širi planinarska svijest među svim građanima bez razlike. Napredak društva zapaža se i u izvještaju blagajnika (Bikeš S.), koji pokazuje skromnu gotovinu. I izvještaj revizionog odbora pokazuje uzoran i maran rad čitavog odbora. Odboru se podje luju razriješnica, a Ing. Marković i Dr. Vlade imenuje se članovima utemeljiteljima. Novi odbor čine: Dr. Lj. Vlade, kao predsjednik; M. Pavešek, potpredsjednik; Lj. Spodnjak, tajnik; S. Bikeš, blagajnik; J. Bernašek, Dr. P. Fischer, F. Medek, D. Polak, A. Plzak, D. Prpić, F. Sedlaček i A. Vlahović kao odbornici. Izabire se posebni tehnički odbor za organiziranje izleta i priredbi. Pozivom svih članova da potpomognu rad novog odbora završena je ova dobro posjećena skupština.

Godišnja skupština H. P. D. podružnice »Sokolovac« u Slav. Požegi. U nedjelju, 10. II. 1935, održana je I. redovita glavna godišnja skupština ove mlade podružnice. Nakon pozdravnog govora predsjednika g. J. Strepackog čita tajnik g. T. Mrnjavčić svoj tajnički izvještaj, koji je popraćen vrlo lijepim i pjesničkim uvodom kao glorifikacijom planinarske ideje. Govori o osnivanju podružnice, koje pada upravo u vrijeme proslave 60-godišnjice H. P. D-a. Sam razvoj društva prolazi još kroz mnoge teške faze. Građanstvo još nema dovoljno razumijevanja za planinarski pokret. Napose to vrijedi za trgovачki stalež. Društveni se izleti i priredbe vrlo slabo posjećuju pa zbog toga odbor nastoji svim sredstvima da popularizira svoj program. Podružnica ima 48 redovnih i 1 začasnog člana. Smrću g. J. Kempha izgubila je podružnica jednoga od svojih osnivača i najaktivnijeg radnika. Obdržavanjem društvenih sastanaka moglo bi se jače popularizirati društvo među građanstvom. Predsjednik središnjice g. Dr. Cividin održao je tri predavanja iz ideologije hrvatskog planinarstva. Prikazivan je i film »S Triglavskih strmina«. Od 9 najavljenih izleta održana su samo tri. Od gradskog su poglavarstva dobili na uporabu lugarsku kolibu na Antunovcu, koja će uz mali popravak služiti kao sklonište članovima prilikom izleta. Pošto je jednoglasno primljen ovaj iscrpljivi izvještaj, izvještava blagajnik g. St. Stančić o stanju blagajne. I ovaj je izvještaj primljen uz jednoglasno odobravanje. Nadzorni odbor odobrava rad i predlaže razriješnicu. Skupština prihvata prijedloge o popravku skloništa »Antunovac«, o markiranju nekih puteva i o osnivanju skijaške sekcije. Za delegata za godišnju skupštinu Središnjice izabiru se gg. Strepacki i Mrnjavčić, koji će između sebe odlučiti, koji će od njih ići. Nakon izraženog priznanja za predani rad g. T. Mrnjavčiću predsjednik zaključuje skupštinu.

Glavna skupština Društva planinara u B. i H. Dne 9. veljače o. g. održalo je Društvo planinara u Bosni i Hercegovini u Sarajevu svoju trinajstu godišnju skupštinu. Nakon pozdrava i komemoracije govori društveni predsjednik g. J. Filipović o prilikama u našem planinarskom i skijaškom sportu. Navodi da su se neka naša planinarska društva otuđila pravoj ideji planinarstva. Planinarstvo da se identificuje sa skijaštvom, što je svakako na štetu planinarstva. G. Filipović je protiv gradnje velikih i raskošnih planinarskih domova, a zagovara podizanje

potrebnijih skloništa. Tajnik g. M. Gruber podnio je iscrpan izvještaj o radu društva u minuloj godini. Društvo se proširilo preko svojih sekcija u Travniku, Tuzli, Zavidovićima, Usori, Banjaluci, Rogatici na čitavu Bosnu i Hercegovinu. Društvo ima danas 14 kuća. Tajnik ističe skijašku važnost Vlašić planine, koja pobuduje sve veći i veći interes. Nakon što je primljen i blagajnički izvještaj, izabran je novi odbor sa predsjednikom g. dr. Mahmudom Behmenom.

Godišnja skupština H. P. D. podružnice »Papuk« u Virovitici. 13. siječnja o. god. održala je ova podružnica svoju VII. redovitu glavnu skupštinu, koju je otvorio društveni predsjednik g. L. Bakotić pozdravnim govorom. Predsjednik ocrtava rad društva u prošloj godini te iznosi u glavnim crtama uspjehu i poteškoće, s kojima se je podružnica borila. Iz izvještaja tajnika g. I. Virovkića vidi se da je rad ove podružnice bio koncentriran u glavnom na podizanju planinarskog doma na Vražjem Vršcu. Akcija je uspjela, dom je do ljeta bio podignut i najpotrebnije uređen. Podizanju doma pomogli su osim Središnjice, društvenih članova i građanstva napose još i Brodska imovna općina, Zemljšina zajednica u Virovici, pilana Drach i Virbo (direktor posljednje g. J. Jurданa). 2 rujna 1934. obavljeno je otvaranje i posveta doma. Zbog intenzivnijeg rada oko podizanja doma, podružnica nije mogla veću pažnju posvetiti markacijama, skupnim izletima i ostalim društvenim poslovima. Broj članova je u prošloj godini porastao od 62 na 77. Provedene su i manje promjene u odboru. Podružnica je sudjelovala na planinarskoj izložbi u Zagrebu (fotografije g. L. Bakotića), gdje je nagrađena i brončanom plaketom. Osnovana je i glazbena sekcija. Cjelokupnim radom steklo je društvo velike simpatije građanstva, što će znatno utjecati na daljnji društveni rad. I blagajnički se izvještaj uglavnom kreće oko izgradnje doma. Nakon blagajničkog i ekonomskog izvještaja predlaže nadzorni odbor da se podijeli cjelokupnom odboru razriješnica, što je i primljeno uz odobravanje. U odbor je primljen i g. F. Potz. Raspravljano je još o priredbi većih izleta u ovoj godini kao i o drugim priredbama (vidi »Slavonski planinarski dan!«), kako bi se sanirale finansijske prilike društva.

H. P. D. podružnica »Bjelolasica« u Ravnoj Gori održala je dne 21. II. o. g. svoju redovitu i glavnu godišnju skupštinu, na kojoj je predsjednik I. Marković u pozdravnom govoru upozorio na značenje planinarstva i njegov utjecaj na jačanje duševnih vrlina. Tajnik E. Manas izvještava da podružnica ima danas 27 članova. Izvedeno je 9 većih izleta i više manjih, u najbližu okolicu. Nanovo je izvedena markacija puta Ravnog Gora—Skrad. Prema izvještaju blagajnika V. Jurkovića društvo raspolaže s izvjesnom gotovinom. Nakon razriješenja stare uprave bira se nova: predsjednik I. Marković, tajnik E. Manas, blagajnik V. Jurković; odbornici: D. Jurković, P. Herljević; nadzorni odbor: M. Pavletić, J. Svetličić i Bl. Acinger. Skupština održava provedeno osnivanje društvene Ski-sekcije.

Rad H. P. D. podružnice »Martinščak« u Karlovcu. — X. redovita glavna godišnja skupština ove podružnice održana je 21. veljače o. g. Predsjednik podružnice M. Zemljak srdaćno pozdravlja prisutne i moli ih da s puno volje prionu planinarskom radu. Vl. Blašković, tajnik, izvještava opširno o radu podružnice u prošloj godini. Iz raznih uzroka rad u društvu nije tekao onako, kako bi to trebalo: odbor se može pohvaliti samo djelomičnom aktivnošću. Rad podružnice treba da pode novim putem, »putem intenziteta i jasnijeg shvaćanja pojma planinarstva, t. j. trebat će u članstvu podići volju, smisao i ljubav prema prirodnim ljepotama i upoznati ih, da nedjeljne šetnje i obično izletništvo s neminovnom visinskom pointom nemaju ništa zajedničkoga s

ozbiljnim poimanjem planinarstva. Ova se konstatacija na žalost može jednako da primijeni kod ogromne većine svih naših planinarskih društava, kojima je i te kako potrebna jedna dublja duhovna korektura i bitna reorganizacija...« Podružnica broji 103 člana. Održano je 6 izleta. Likvidirana je Ski-sekcija. Društvo je dostoјno proslavilo uspomenu na pjesnika J. Hranilovića. Nakon izvještaja blagajnika, J. Karla i nadzornog odbora skupština podjeljuje odboru razrješnicu. U novi su odbor ušli: Z. Satler kao predsjednik; B. Bauer kao tajnik; I. Karl, blagajnik; Ing. A. Draganić, R. Schönwald, V. Mužina, J. Krefl, I. Kaindl i Z. Smokvina kao odbornici; M. Zemljak, Fr. Šomek i I. Valjo kao nadzorni odbor. Skupština doznačuje 2.000 Dinara za gradnju doma na Medvednici i 1.000 Dinara za gradnju planinarske kuće na Plitvičkim Jezerima. Skupštinu zaključuje novi predsjednik sa riječima da treba popularizirati sve prirodne ljepote neposredne karlovačke okolice i uspješno djelovati među karlovačkim građanstvom oko propagiranja plemenitih planinarskih nastojanja.

H. P. D. podružnica »Bilogora« u Bjelovaru imala je 2. ožujka ov. g. svoju VII. redovitu glavnu godišnju skupštinu. U pozdravnom govoru prikazuje predsjednik S. Antolić nastojanje odbora i članstva, da se na čvrstim temeljima nekad jake i radine podružnice sazida nova zgrada pomlađene i preporođene »Bilogore«. Brojno članstvo sigurno je jamstvo za uspjeh toga nastojanja. Tajnik D. Habdija iznosi u svome iscrpljivom i pomno sastavljenom izvještaju pored detaljnog pregleda cijelokupnog društvenog rada još i lijepo misli o zadatku, dobroj volji i razumjevanju svakog pojedinog planinara za planinarstvo i njegov pokret. Ovakove misli i riječi daju punu vjeru u pobjedu i širenje naše planinarske svijesti, jer eto, ima dosta planinara, dosta pojedinaca, koji se potpuno predaju toj borbi, tome radu. Odbor je preuzeo vodstvo podružnice u vrlo teškim prilikama, kada je već postojala opasnost potpune likvidacije. Trebalo je početi sve iznova. Glavna je briga bila prikupljanje novih članova i uređenje računa sa Središnjicom. Broj članova se povisio na 101. Pored brojnih manjih izleta priređeni su izleti i na Plitvička Jezera i Triglav. Iako nije osnovana ski-sekcija, ipak je podružnica mnogo učinila na propagiranju zimskog sporta, nabavivši dvadeset pari skija za svoje članove. Uza sve teške prilike pokazuje i blagajnički izvještaj (S. Pavlić) potpuno uravnoteženo stanje podružnice, čija se je društvena imovina tokom prošle godine i povećala. Nakon razriješnise izabran je ovaj odbor: predsjednik I. Antolić; potpredsjednik St. Herjavić; tajnik D. Habdija; blagajnik S. Pavlić; odbornici: Dr. A. Kamensar, ing. M. Hellman, J. Gjuračić, V. Gjulaj; revizori: J. Joksimović, Dr. N. Bergstein i J. Eker. Predsjednik poziva prisutne na suradnju i izlaže im program rada za buduću godinu.

Godišnja skupština H. P. D. podružnice »Bilo« u Koprivnici. 10. veljače ov. g. održala je ova podružnica VII. redovitu i godišnju skupštinu. Nakon pozdrava predsjednika P. Orlovića i proglašenja rezultata skijaškog natjecanja na Vinici izvještava tajnik S. Šafar o prošlogodišnjem radu društva. Broj članova iznaša 65, dok je zbog ekonomske krize priređeno svega 7 zajedničkih izleta. U svemu, rad je podružnice bio skroman zbog gubitka mnogih članova. I u blagajničkom se izvještaju odrazuju skromne prilike podružnice. Odbor je popunjena članom St. Paklecom.

Glavna godišnja skupština H. P. D. podružnice »Čaklovac« u Pakracu održana je dne 10. II. o. g. Predsjednik Mr. ph. J. Sloboda pozdravlja lijepi broj prisutnih članova i izražava zadovoljstvo nad ovogodišnjim radom. Iz izvještaja tajnika I. Vaničeka vidi se da interes za planinarstvo, napose za izlete,

stalno raste. Bilo je svega 22 izleta. Kupljene geografske karte slavonskog gorja olakšale su projektiranje izleta i obilježavanje puteva. Prema izvještaju blagajnika V. Erba stanje je blagajne vrlo povoljno, jer je društvena gotovina u stalnom porastu. Nakon izvještaja revizionog odbora bira se nova uprava: predsjednik: Mr. ph. J. Svoboda; tajnik: I. Vaniček; blagajnik: V. Erb; odbornici: Dr. I. Stahuljak, M. Weinberger, B. Wildar, J. Knohlmayer, Fr. Kostelić E. Stvrtcicky; revizioni odbor: Dr. Franck, M. Grabrić i Ing. B. Rukavina. Predsjednik u ime odbora obećaje da će se još marnije raditi na širenju planinarske ideje i da će se u svemu brinuti za napredak društva. Prikazuje projekt o gradnji planinarske kuće na Velikoj Poljani. Dobivena je dozvola za gradnju kao i pola jutra zemlje u zakup. Kako za gradnju prema proračunu nema podružnica dovoljno raspoloživih sredstava, to skupština zaključuje da se društvo zaduži za manju svotu, koja bi ispunila predviđeni proračun. Predsjednik daje prvi prilog od 1.000 Din za gradnju doma i obećaje da će lično sakupljati među građanstvom priloge za gradnju. Uvodi se i ubiranje Din 5.— od svakog člana za gradnju planinarskih kuća. Skupština napokon usvaja i promjenu imena u »Psunj«, kako se zove najviše slavonsko gorje, kamo se čini najviše izleta.

Glavna godišnja skupština H. P. D. podružnice »Risnjak« u Delnicama. Na ovoj skupštini, održanoj 23. veljače o. g., iznosi predsjednik podružnice Dr. Tausani vrlo teške prilike, u kojima se društvo nalazi i koje ometaju njegov normalni rad, koji je tako koristan čitavom narodu, mjestu i pojedincima. Na stojanje da se osnuje jedinstvena i zajednička Ski-sekcija u mjestu nije uspjelo. Osnovana je stoga društvena Ski-sekcija, koja će raditi samostalno i neumorno, dok će samo vrijeme pokazati koji je rad bolji. I ako je rad podružnice bio skroman, to se ipak iz tajničkog izvještaja (Stj. Petranović) vidi da je bio bolji no rad prošlih godina, što znači da je društvo sjelo na čvrsti temelj. Da društvo danas ima samo 36 članova, dok je nekada imalo i preko 120, ne smije mnogo da zabrinjuje, jer iz onog velikog broja članova bilo ih je najviše takovih, koji su bili članovi samo zbog raznih povlastica. Ostali su samo planinari, koji su svjesni cilja i zadatka društva. Podružnica je ipak u stanju da redovito ispunjava svoje obaveze prema Matici. Zbog mjesnih prilika vrlo je aktuelan rad i napredak Ski-sekcije. Izvršena je markacija prečkog puta Delnice—Crnilug. Izleta je priređeno šest. Odbor je popunjeno članovima: Vl. Zagari, N. Premer, P. Pleše i I. Muvrin. Primljen je i izvještaj blagajnika kao i revizionalnog odbora. Na skupštini je zaključeno održanje zabave, čiji prihod ide u korist novo osnovane Ski-sekcije. Na skupštini je uezao učešća i član centrale H. P. D., Čubelić, koji je u svome govoru naročito istakao potrebu osnivanja Ski-sekcije obzirom na vršenje planinarskog poziva.

Glavna skupština H. P. D. podružnice »Bjelšnica« u Sarajevu. Još 31. siječnja o. g. održana je XII. godišnja skupština sarajevske podružnice, koja je uspjela da svojim neumornim radom osvoji prvo mjesto u aktivnosti bosanskohercegovačkog planinarstva i da se tako postavi u red prvih naših podružnica. Predsjednik dr. Fleg er ističe u svome govoru, da je prošla godina protekla u znaku 60-godišnjice H. P. D-a, u kojoj je aktivno sudjelovala i podružnica. Čestita S. Zadnikaru na postignutom naslovu prvaka Saraj. zimsko-sportskog potovališta. Rad društva prikazuje detaljno tajnik J. Bračić: podružnica ima 4 utemeljitelja, 1 začasnog i 194 redovna člana. Odustaje se od gradnje doma na Treskavici i odlučuje se, da se plan, kuća podigne na Bukoviku (3 sata laganog hoda od Sarajeva), koji važi kao najdominantnija tačka u sarajevskoj okolini. Pripreme su izvedene, tako da će se tokom proljeća započeti sa

gradnjom. I ako podružnica ne raspolaže sa dovoljnim materijalnim sredstvima, ipak se nada da će uz pripomoć svojih članova moći da ostvari svoj pothvat.

Tokom godine održan je 71 izlet. Provedene su brojne markacije, od kojih treba napose istaći one na Čvrsnici, koje su izvedene u režiji i po direktivama J. Plačeka. Vrlo je aktivna bila fotosekcija, koja je nagrađena na Planinarskoj izložbi u Zagrebu zlatnom plaketom. Izrađena je zbirka diapositiva. Podružnica surađuje na izradi vodiča »Kroz planine Bosne i Hercegovine«, koji će uskoro izići iz štampe. Upućen je apel članovima, da se pretplate na »Hrvatski Planinar« i da potpomognu akciju za osnivanje Hrvatskog planinarskog muzeja. Iz izještaja blagajnika dra F. Raguzi vidi se vrlo dobro stanje blagajne, čija se gotovina ima upotrijebiti za izgradnju doma. Odbor se nadopunjuje: I. Simićem, J. Hušnerom, A. Pogackom, Z. Noršićem i M. Bakovićem. Osnovana je i ski-sekcija, čiji je pročelnik J. Nepomucki.

Književnost

Dr. A. Cividini: Gorski Kotar, dio I, sv. 2. Izašao je iz štampe drugi svezak ovog važnog i na širokoj osnovi zasnovanog djela, koje predstavlja prvo monografsko djelo ove vrste kod nas. Nakon iscrpljivog prikaza definicije, područja i upravne podjele Gorskog Kotara u prvoj svesku ovog djela pisac započinje u ovom svesku sa detaljnim opisivanjem Bosiljevskog kraja. Odmah u početku nalazimo preglednu kartu sreza Vrbovskog sa njegovom upravnom podjelom. Svezak započinje poglavljem o porijeklu imena Bosiljevo, za koje po svemu izgleda da je nastalo po muškom imenu Bosilj. Dalje slijedi historijski prikaz Bosiljevskog kraja u prošlosti i sadašnjosti, njegov kulturni razvoj i značenje za susjedne krajeve. Prateći njegov razvoj i ulogu autor nastoji da u svojim prikazima bude što potpuniji, ne propuštajući pri tome nijednu važniju crtu tog zanimljivog kraja, u kome se domogoše velike slave i moći naši knezovi Frankapani. Tu je navedeno i njihovo rodoslovje s opširnjim životopisom važnijih članova te moćne hrvatske porodice, koja je igrala tako presudnu ulogu u povijesti hrvatskog naroda.

Nema inteligenta, nema našeg običnog čovjeka, koji neće pročitati ovo djelo s najvećom pažnjom. U njemu će svatko naći mnogo lijepu stranicu ispisano iz povijesti našega naroda, stranicu, koja će ga još više potaći na ljubav prema svojoj gradi, svome narodu. A to i jeste glavna svrha ovog djela, u kojem je pisac uložio vrlo mnogo rada i ljubavi.

F. K.

Časopisi

Planinski vestnik. — Glasilo Slovenskega Planinskega Društva. Ljubljana. Travanj 1935: Obraz in značaj našega Pohorja (Dr. J. C. Oblik). — Na Jelovci (Dr. A. Brilej). — Na Olimp (M. Lipovsek). — Od Triglava do Vogala (M. Mohorič). — Vijesti: † Polde Jak; † Dr. Valentin Rožić; Dr. V. Korun sedemdesetletnik; Naš lov; Prvenstveni vzponi v letu 1934; Stanje SPD leta 1934; Iz slovanskoga alpinizma — udejstvovanje Poljske; Razgled po planinskih časopisih. — Na umjetničkom prilogu donosi ovaj svezak: Na Veliki Planini (J. Skerlep) i na Hribaricah (Ing. Fr. Avčin).

La Montagne. — Revue du Club Alpin Français. Paris.

Ožujak 1935: Au Pic des Posets (A. Martignon). — Au Petit Pic du Midj d'Ossan (R. Ollivier). — La carte du massif du Mont-Blanc par Adams Reilly, 1865 (M. Barrère). — Vues aériennes autour du Vignemale (M. Heid). — L'Homme et la Montagne de Jules Blache (H. Onde). — Au Seilh de la Baquo (B. Baylac et A. Thiers). — Le ski au Liban (P. Bériel). — Bibliographie. Chronique du C. A. F.

Der Gebirgsfreund. — Nachrichten der Sektion Öster. Gebirgsverein des D. u. Ost. Alpenvereins. Wien.

Travanj 1935: Vor Vollendung der Grossglockner-Hochalpenstrasse (D. E. Veidt). — Die beiden grossen Vereinsversammlungen. — Angelegenheiten der Sektion. — Slijede razne vijesti o priredbama, izletima, skloništima i o predavanjima. U ovome se glasili ogleda čitav društveni život austrijske sekcije njemačko-austrijskog planinarskog udruženja.

Österreichische Alpenzeitung — Organ des Österreichischen Alpenclubs. Wien. Travanj 1935: Matterhorn (H. Höek). — Die Südostkante der Kleinen Zinne (A. Göttner). Totentafel: Oberst a. D. G. Bilgeri †. E. Singer †. Sine ira et studio (Dr. P. v. Kaltenegger). Westalpen 1934. — Fahrtenberichte. — Die Stadelfeldschneide als Skiberg (D. K. Prusik). — Bergfahrten in ausseralpinen Gebieten. — Bücher und Zeitschriften.

Mitteilungen der Deutschen u. Österreichischen Alpenvereins. München.

Travanj 1935: Landeshauptmann von Tirol Dr. Franz Stumpf †. — Der Deutsche und Österreichische Alpenverein ist kein Sportverein (Ing. E. Pichl). — D. u. Ö. Alpenverein und Naturschutz (H. Kuntscher). — Schutz der gefährdeten Tierwelt der Alpen (Eppner). — Hans Forcher-Mayr, Bozen † (R. v. Klebelsberg). — Karl Stieler und das bayrische Hochland (Dr. A. Dreyer). — Gott schütze die Gamsgrube (Dr. K. Holdaus). — Zu welcher Jahreszeit trifft der Bergsteiger die günstigsten Verhältnisse im Himalaja (P. Bauer). — Alpine Unglücksfälle 1934 (G. Blab). — Vereinsangelegenheiten. — Verschiedenes.

Berg und Ski. — Zeitschrift des Alpenvereins Donauland. Wien.

Travanj 1935: Die erste Besteigung des Bieshorns (4161 m) über die Nordostwand (E. R. Blanchet). — Besuch bei Matthias Zdarsky (Dr. B. Singermann). — Zur Frage der Gegenseitigkeit. — Nachrichten. Skisportliche Wettbewerbe. Alpine Literatur und Kunst.

Rivista mensile del Club Alpino Italiano, Roma.

Ožujak 1935: Cadore (A. Manaresi). — Il Riconoscimento del »sesto grado« (D. Rudatis). — Nel Gruppo della Croda dei Boranci e della Croda dei Rondoi (A. Dalmatello). — Sintesi epigrammatiche (E. Fasanà). — Il Lago di Bordaglia (I. Gobessi). — Alphubel Allalinhorn († M. Torranì). — Croda Marcora, 3154 m (Gi. Dimai). — U rubrici »Cronaca alpina« opisuju se brojni novi usponi objašnjeni priloženim crtežima i fotografijama. — Notiziario (uz druge vijesti nalazi se i bilješka o školi za penjanje u Val Rosandova).

Časopis Turistů. — Měsíčník Klubu Českosl. turistů v Praze.

Sveska 2, 1935: Výlet do Skryji, do kraje trilobitů (Dr. R. Kettner). — Vysoké Tatry a naše armáda (Dr. K. Hlávka). — Drevník, památník pravěké kultury ve Spiši (Dr. J. Neustupný). — Nové horské útulky Klubu českoslov. turistů. — Hlučínsko (F. Černý).

Sveska 3, 1935: Výlet do Skryji, do kraje tribolitů (Dr. R. Kettner). — Fotografovat či kreslit? (Prof. B. Müller). — Zimní hordezechování (Oružinsky -

Schulz). — Z přirodnich památek na Rychnovsku (Dr. Prantl). — Hlučinsko (F. Černý). — Hostýnské hory (J. Ratter). — Pramen smrti in Mariánskych Lázni (Dr. F. Prantl).

Die Alpen — Les Alpes — Le Alpi — Monatschrift des Schweizer Alpenclub, Bern.

Travanj 1935: Bergfahrten auf Moorea in Polynesien (L. Staehelin). — Erinnerungen an die Mischabel (G. Winthrop Young). — Doppelüberschreitung des Mont Blanc (A. Zürcher). — Amé Gorret, »der Bär der Berge« (Ch. Gos.) — Intorno a una poesia inedita di Enrico Federer (R. Foroni). — Le Pic de Ténerriffe (R. Naville). — Une traversée de la Dent d'Héreus (M. Blanc). — La réalisation d'une rêve: le Cervin (M. Corlin). — Was können und was sollen wir tun? (Dr. H. Raschle). — La protection de la nature (M. Bornard).

Austria-Nachrichten. — Herausgegeben vom Alpenvereins-Zweig Austria. Wien. Travanj 1935: Mit den Brettlen in einen Tag rund um den Grossglockner (Dr. H. Grögl). — In eigener Sache. — So urteilt ein Mitglied über die Brünnerhütte. — Hinaus in den Frühling. — Hochalpiner Ausbildungskurs auf der Kürsingerhütte. — Unsere Kraftwagenfahrt nach Kärnten. — Alpine Ausbildungskurse für Anfänger und Fortgeschrittene. — Alpine Lebensbilder einiger Jubilare von 1934. — Beerdigung der Todesopfer des Lawinenunglückes am Grossvenediger. — Razne vijesti iz sekcija te pregled knjiga i časopisa. Društvene priredbe.

Priroda. — Popularni ilustrovani časopis Hrv. Prirodoslov. Društva u Zagrebu. Ožujak 1935: Kozmičke zrake (D. J. Goldberg). — Zimski san (Dr. Z. Lorković). — Neotrovni rasvjetni plin (M. Urbanić). — Pabirci. Vijesti. Razgovori.

Lične vijesti

Vjenčanje. Prijatna nam je dužnost da i u ovom broju »Hrvatskog Planinara« objavimo jedno vjenčanje naših članova: 13. IV. ov. god. vjenčaše se gdica Nada Galić rođ. Makovec sa gosp. Radovanom Galićem. Iskreno čestitam.

SADRŽAJ: D. S. Krivokapić: Planina i čovjek, str. 129. — V. Ivanishić: Vlašić planina (sa 1 sl.), str. 133. — Ing. T. Jelušić: Stol (2236 m), str. 135. — D. Jakšić: Po bugarskim planinama (sa 3 sl.), str. 140. — S. Brezovečki: Sjeverozapadna stijena Goliciće, 2078 m (sa 1 sl.), str. 147. — † Dr. Niko Bujas, str. 149. — † Dr. Henrik Tuma, str. 150. — Razne vijesti, str. 151. — Društvene vijesti, str. 152. — Književnost, str. 158. — Časopisi, str. 158. — Lične vijesti, str. 160. — Prilozi: Pad Plive u Vrbas kod Jajca (F. Perše) i Razvoj kukova sjeverno od Tulovih Greda u Velebitu (Dr. J. Poljak).

»Hrvatski Planinar« izlazi 12 puta na godinu i to u prvoj polovici mjeseca. Pretplata stoji godišnje: za društvene članove Din. 50.— (daci i naučnici plaćaju Din. 40.—), za nečlanove Din. 60.—; za inozemstvo Din. 70.—. Pojedini broj stoji Din. 5.—. Preplatu, oglase i reklamacije prima HPD Središnjica u Zagrebu, Varšavska ulica 2a. — Odgovorni urednik: Dr. Fran Kušan, Vinogradска cesta 33/I. — Rukopisi se šalju na urednika. — Izdavač: »Hrvatsko Planinarsko Društvo« u Zagrebu. — Tiskar »Tipografije« d. d., Zagreb, Preobraženska 6. — Za tiskar ugovara Ivan Ivanković, Selska cesta 47.